

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 80 Din, za
inozemstvo 100 Din

SLOVENEČ

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrata
malloglas po 150
in 2 D. večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon šte. 50, upravnistva šte. 328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Konec gerentovanja.

Včeraj je vlada razrešila tri ljubljanske gerente njihovih poslov ter jih izročila komisariju, kojega naloga je, da razpiše volitve in se tako mestu vrne njegovo zakonito avtonomno zastopstvo. S tem je končana doba, ko je režim popolnoma proti zakonu po razpustu občinskega sveta leta 1924. pustil Ljubljano skoro celi dve leti brez samouprave, izročivši posle po nobenem zakonu ne predvidenim gerentom.

Do leta 1921. je Ljubljani vladala skoro brez opozicije liberalna, oziroma demokratična stranka. 1922/23 se je posrečilo združenim delovnim stanovom večino demokratične gospode strmoglavit. Pod liberalno ero je ljubljansko mesto napredovalo jako počasi, o kakšni socialopolitični zakonodaji in v velikem slogu zasnovani komunalni politiki ni bilo sluha ne duha in po vojni je bilo čisto jasno, da liberalna gospoda za vodstvo modernega razvijajočega se mesta in za rešitev novodobnih komunalnih in socialnih problemov ni sposobna.

Večina združenih delovnih stanov v ljubljanskem občinskem svetu je začela velikopotezno gospodarsko in socialno mestno politiko. Napravila je v vse podrobnosti izdelan načrt, določila smernice in se lotila dela. Kljub naganjanju in nasprotovanju SDS, ki je imela za seboj vlado, so se začele graditi stanovanjske hiše, se je moderno uredilo službeno razmerje mestnega uradništva in delavstva, se je začelo socialopolitično delo po posebnem v to svrhu ustanovljenem uradu, otvorilo moderno ljudsko kopališče in temeljito uredile in izboljšale mestne finance.

To delo je vlada po intrigah SDS leta 1924. naenkrat brez vsakega razloga ustavila in poverila mestne posle gerentom iz samostojno-demokratične stranke. S tem se je moderna, smotrna in dosledna komunalna politika nehala. Naravno je, da gerenti sploh niso mogli izvajati kakšnega velikopoteznega občinskega programa, ker gerentstvo nima zaslombe v ljudstvu, ni odgovorno volivcem, ker ni izvoljeno in ne uživa zaupanja tistih, katerim je postavljeno. Vrtega je ljubljansko gerentstvo pripadalo najmanjši stranki v Ljubljani, stranki, ki nima v ljudstvu nobene moralne zaslombe in živi samo od vladne milosti iz Belgrada. Gerentstvo je vladalo naravno pretežno po strankarskih političnih vidikih, saj je bilo zato od SDS po vladi inštalirano. Brez od volivcev odobrenih proračunov in obračunov naravno ni moglo nič pravega delati in kdor je od danes do jutri, ne more izvajati komunalne politike v pravem pomenu besede. Gerentstvo pa po svojem strankarskem opredeljenju za kakšno ljudsko, potrebam širokih delovnih množic odgovarjajoče socialopolitično delo sploh ni imelo smisla. Kakršna je politika SDS v državi, takšna je bila tudi v ljubljanski mestni upravi: nedemokratična, reakcionarna, malenkostna in brezplodna. Da bi vladala Ljubljani še dalje zakonito izvoljena ljudska večina, bi danes imeli že na vsa predmestja razširjeno cestno železnico, novo tržnico, razširjen vodovod, bi imeli občinsko čitalnico in knjižnico ter ljudsko vseučilišče, invalidski dom, moderno preskrbo rečežev: občinski mladinski dom, mestno prenočišče, vaješki dom, mestno zadrugo za aprovizacijo ubožnejših slojev, pa stanovanja za vse prebivalce, da ne bi bilo treba ljudem zdaj v pozni jeseni bivati pod milim nebom, oziroma pod šotori, prezebat in gladovati ter fizično in moralno propadati. Tako pa so gerenti le nekaj nadaljevali zidanje stanovanjskih hiš, začeli nekatere ceste nanovo tlakovati in zidali klavnicko, kar je bilo že pripravljeno po prejšnji ljudski večini. Tako smemo po pravici reči, da pomeni doba gerentov dobo zastanka in nazadovanja.

Tega je zdaj vendarle enkrat konec. Upamo, da se volitve v najkrajšem času razpišejo in da ljubljanskemu prebivalstvu možnost, da si izvoli občinski svet, ki bo v dveh letih zamujeno popravil, mestno gospodarstvo zopet povzdignil in se z vso energijo lotil komunalne politike, kakor pristojna Ljubljani.

KONFERENCA JUGOSL. EPISKOPATA.

Zagreb, 7. okt. (Izv.) V ponedeljek, dne 11. t. m., se vrši konferenca jugoslovanskega episkopata. Na tej konferenci, ki bo trajala 7 dni, se bodo reševala važna cerkveno-politična vprašanja. Sestanka se udeležijo vsi jugoslovanski škofje.

Manifest panevropskega kongresa vsem Evropejcem.

Dunaj, 7. oktobra. (Izv.) Panevropski kongres je na zaključni seji na predlog voditelja dr. Coudenhova Caligreja razglasil sledeči manifest:

Zbudila se je evropska zavest! Panevropski kongres je pokazal voljo, da se združimo. Mi smo se združili, da končamo spor med evropskimi brati, da pokopljemo politično, gospodarsko in narodno sovraštvo med evropskimi narodi in vpostavimo mirno vzajemno delo prostih narodov. Mi smo se združili, da napravimo nevidne evropske meje, ki so ovirale miru in gospodarskega razvoja, da na domestimo vojske z razsodišči, carine z evropsko gospodarsko skupnostjo, sovraštvo in podjarmljenje z narodno enakopravnostjo. Samo ta program bo rešil Evropo pred političnim in gospodarskim poginom.

Mi zovemo vse Evropejce, da nam pri tem delu za združenje in vstajenje Evrope pomagajo in pristopijo k Panevropi, ki je izraz in organ volje po združenju Evrope. Pozivamo vse evropske vlade, da vzamejo delo združitve v svoje roke, da skličejo panevropsko konferenco vseh držav, da bo pripravila evropsko zvezo. Apeliramo na Društvo narodov, da pospešuje zedinjenje Evrope, ki bo najboljša jamstvo za svetovni mir. Apeliramo na vse evropske žene, da celijo rane, ki jih je odprla svetovna vojna in sodelujejo pri gradbi enotne in trajne Evrope. Apeliramo na evropsko mladino, da v našem duhu gradi in se bori za novo Evropo, apeliramo na vse ljudi, ki so dobre volje, na vse narode na vzhodu in zapadu od naše zemlje, da ne pustijo ugasniti Evrope, tega svetilnika človeštva.

Po kraljevem prihodu.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) Po dolgem bivanju izven Belgrada je kralj danes točno ob 12 prispel v Belgrad. Na kolodvoru so ga sprejeli general Zečević, železniški minister Vasa Jovanović in nekateri drugi. Kralj se je takoj odpeljal v dvor. Istočasno se je s kraljem pripeljal zunanji minister dr. Ninčić.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) Popoldne je bil predsednik narodne skupščine Marko Trifković skupno z zunanjim ministrom Ninčićem pri kralju v avdienci. Ta avdienta je bila v zvezi s sprejemom češkoslovaških parlamentarcev v avdienco pri kralju. Pri ponovni Trifkovičevi avdienci se je končno sklenilo, da bo kralj jutri sprejel zastopnike češkoslovaškega parlamenta, in sicer Malypetra, Soukupa in Štivila ter oba referenta na skupni seji jugoslovanskih in čeških parlamentarcev dr. Cer-

nya in Uhlirja. V avdienco bodo sprejeti takoj po vrnitvi češkoslovaških parlamentarcev v Belgrad, kamor se vrnejo iz Skoplja jutri zjutraj ob osmih. Iz Belgrada bodo odpotovali v Zagreb in Dalmacijo.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) Nocoj je bil predsednik ministrskega sveta Uzunović v daljši avdienci pri kralju. V tej avdienci je Uzunović kralju razložil v splošnih črtah pregled poslednjih dogodkov in poročal o stanju v državi. Kakor smo izvedeli, se bo prihodnje dni vršila seja ministrskega sveta pod kraljevim predsedstvom. Na njej se bo predvsem pretresal politični položaj in morebitne potrebne spremembe. Glavna pozornost se bo posvetila poročilom posameznih ministrov, na podlagi katerih se bo videlo, kakšne so državne potrebe.

Zaslišanje Rade Pašića.

ZNACILNA ODSOTNOST DEMOKRATSKIH ČLANOV. — DEMOKRATSKA STRANKA SE PRIPRAVLJA ZA VLADNO KOALICIJO Z RADIKALI

Belgrad, 7. okt. (Izv.) Na dopoldanski seji anketnega odbora je bil zaslišan Rade Pašić, ki se je, kakor smo pred kratkim poročali, pred par dnevi vrnil v Belgrad. Rade Pašić je najprej vprašal predsednika anketnega odbora, v kakem svojstvu da anketni odbor njega zaslišuje. On misli, da je poklican samo kot priča. V tem slučaju mora vedeti, proti komu mora pričati. Predsednik anketnega odbora mu je odgovoril, da je njegova dolžnost, da na stavljena vprašanja odgovarja, da se ga pa drugo ne tiče.

Rade Pašić je nato izjavil, da ni interveniral pri nobeni uradni osebi. Kar se tiče njegovega tekočega računa, odklanja vsak odgovor. Ako ima kdo kaj proti njemu, naj ga toži pred sodiščem. Na to izjavo, da sta ga gg. Milin in Dragiša Stojadinović izsiljevala in nanj izvrševala pritisk in da je hotel samo pomagati gospej Milin povodom smrti njenega moža. Pravi, da je Dragiša Stojadinović pretel, da bo celo stvar predložil radikalnemu klubu, ako Rade Pašić ne da denarja gospej Milin. Milin ni imela nobene pravice sploh kaj dobiti, marveč je hotela od Radeta Pašića samo izsiliti denar s pritiskom.

Posl. Popović vprašuje Radeta Pašića, za kake posle je prejel nagrade od tovarne v Adamovih. Rade Pašić odgovarja, da ni prejel nobenih nagrad. Njegovi računi z Adamovsko tvrdko so popolnoma zasebnega značaja. O njih ne bo dajal nobenih obvestil. Nato je Rade Pašić protestiral proti postopanju dr. Krajača, trgovskega ministra, ki je poslal komisijo, da pregleda račune Slavenske banke, češ da so se pri tej priliki izvršila razna radiranja in nekatere spremembe. Dragiša Stojadinović pa je porabil to priliko in prepisal tekoči račun Radeta Pašića.

Popović vprašuje Radeta Pašića, ali je prejel preko praške Zivnostenske banke 4 milijone češkoslovaških kron. Rade Pašić odgovarja, da mu ni znano in da se ne spominja. Znova govori o gospej Milin, kateri je dal najprej 300.000 Din kot pomoč za njene otroke. Ko sta mu Stojadinović in ga. Milin ponovno pretela, je dal zopet. Nek član anketnega odbora pravi: »Torej se jim je posrečilo?« Rade Pašić: »Da, posrečilo se jim je.«

Nato posl. Vujić vprašuje, ako je sploh sodeloval v znani aferi železniškega ministrstva z Adamovsko tovarno. Rade Pašić odgovarja, da ni imel nikakih zvez in da ni posre-

doval pri nobenem državnem organu. Posl. Hodžar vprašuje, zakaj je dal denar gospej Milin, ko je vendar ta izjavila, da bi ga točila, če bi bila pravica na njeni strani. Rade Pašić odgovarja, da je napravil tu napako, da se je zmotil. Neki član anketnega odbora zakliče: »Iz dobrega srca!«

Nato je anketni odbor prešel na vprašanje izplačila znanega čeka za 100.000 frankov. Rade Pašić je odgovoril, da je ta ček kupil. Valuto je sprejel tisti, komur je bil ček namenjen. Hodžar vprašuje o drugih aferah, ki se omenjajo v interpelaciji in ki se istotako tičejo Radeta Pašića. Predsednik anketnega odbora izjavlja, da sedaj ne gre vpraševati o teh stvareh, vendar pa Rade Pašić o teh stvareh lahko odgovarja. Rade Pašić pravi, da je bil v upravnem odboru društva »Omnium serbes«, da je kot tak delal v društvu. Pravi, da je on kot mnogi drugi vpisal in plačal delnice TPD po 260 Din. Pri tem ni imel nobenega dobička, češ da sta vse to prejela Stojadinović in gospa Milin. Od TPD ni dobil nobene akcije zastonj, niti ni interveniral, niti sprejel kakšnega honorarja od drugod.

Posl. Vujić vprašuje, ali se je sploh bavil s kakšnimi intervencijami. Rade Pašić odgovarja, da se z intervencijami sploh ni bavil. Nasprotno je Stojadinović skupno z nekim Dalmatincem deloval za posojilo za oboroževanje. Za ta posel je prosil Radeta Pašića za pomoč. Izjavlja, da lahko priseže na vse svoje izjave.

Nato je predsednik zaključil sejo. V tistem trenutku so prišli na sejo demokrate Grol, Kosta Timotijević in Sečurov, člani anketnega odbora. Ves čas zaslišavanja Radeta Pašića so bili odsotni. Njihova odsotnost je vzbudila pozornost v nekaterih krogih. Misli se, da so namenoma izostali, ker se pripravljajo na to, da bi stopili skupno z radikali v vlado, in se v tem pogledu niso hoteli izpostaviti. Njihova odsotnost je tem bolj značilna, ker je znano, da so ravno demokrate očete te ankete in da so ravno oni pričeli s kampanjo proti Radetu Pašiću.

Demokrate so protestirali, da se seja zaključuje. Vendar pa je njihov protest ostal brez vsakega uspeha. Tako je bila seja zaključena, ne da bi mogli demokrate prisostvovati zaslišanju Radeta Pašića.

Italijansko-bolgarski odnošaji.

Rim, 7. okt. (Izv.) Bolgarski zunanji minister Burov je včeraj dopoldne obiskal ministrskega predsednika Mussolinija in imel z njim dolg pogovor. Mussolini je na čast Burovu priredil južino v Valadierji; med gosti sta bila tudi notranji minister Federzoni in generalni tajnik zunanjega ministrstva Bordnaro. Zvečer je podtajnik zunanjega ministrstva, Grandi, v Grand Hotelu obiskal Burova in ostal z njim v daljšem pogovoru.

O sestanku Mussolinija in Burova je izšel naslednji uradni komunike: »Vladni načelnik je sprejel danes dopoldne v palači Chigi Bolgarskega zunanjega ministra, g. Burova. V dolgem, prirčnem pogovoru obeh državnikov so se pretresala vsa vprašanja, ki se tičejo utrditve prijateljskih odnošajev med Italijo in Bolgarijo. Mussolini je izrazil g. Burovu v svojem in v imenu vlade in italijanskega ljudstva zahvalo za njegov obisk, ki je nov dokaz priprčnosti, ki obstoja med obema državama.«

Italijanski listi obširno beležijo in komentirajo obisk bolgarskega zunanjega ministra. Polslužbena »Tribuna« piše, da je prišel Burov v Rim, da se osebno spozna z Mussolinijem, ki je najodličnejša osebnost sedanjega dobe, potem pa tudi zato, da se osebno zahvali Mussoliniju za prirčno in polno podporo, ki jo je nudila v Zenevi italijanska delegacija bolgarski v vprašanju begunskega posojila. Bolgarija je po vojni podala dokaze zmernosti in lojalnosti in izvrševanju pogodb. Tudi se je znatno prizadela, da ne bi kalila mir na Balkanu. To je pa tudi italijanska politika na Balkanu: politika miru, ki jo izvaja mirno, pa odločno. Poleg tega pa je treba smatrati italijansko-bolgarske odnošaje tudi z gospodarskega vidika. Med obema deželama se razvijajo vedno živahnejši gospodarski stiki, ki postanejo še tesnejši, ko se uredi njune medsebojne direktive prometne zveze, posebno pomorske.

V podobnem zmislu pišejo tudi drugi listi.

DAVIDOVIĆ V BOSNI.

Sarajevo, 7. okt. (Izv.) Danes opoldne so prispeli semkaj z brzovlakom Ljuba Davidović, M. Spaho in Salih-Baljić z več poslanci Demokratske zajednice. Na postaji so jih pričakali množični pristaji. Ljuba Davidović namerava obdržati v Hercegovini več skupščin. Istotako bo imel svoja politična zborovanja v nekaterih mestih v Bosni.

MSGR. BULIĆ ČASTNI MESCAN ZAGREBA.

Zagreb, 7. okt. (Izv.) Mestni občinski svet je izbral za častnega meščana don Franjo Bulića. Izvolitev se je izvršila soglasno.

HPS.

Zagreb, 7. okt. (Izv.) V okolici Zagreba si osvaja HPS med kmeti vedno več terena. Te dni se je vršil v Trsteniku pri Zagrebu sestanek HPS, ki je zelo dobro uspel. Tudi tukaj obračajo kmetje Radiću hrbet.

JALOV SESTANEK RADIČEVCEV.

Djakovo, 7. okt. (Izv.) Te dni je imel tukaj dr. Pernar, podtajnik v ministrstvu za notranje zadeve, političen sestanek z namenom, da se poživi delovanje okrajne organizacije v Djakovu. Vendar se je udeležilo sestanka komaj 30 ljudi, med temi komaj polovica iz Djakova. Dr. Pernar je, videč svojo strahovito blamažo, zapustil sestanek in odšel. Med kmetiskim ljudstvom vlada tukaj veliko nerazpoloženje proti Radiću in njegovi politiki.

PROTEZIRANJE STAROKATOLIKOV.

Zagreb, 7. okt. (Izv.) Med hrvatskimi katoliki vlada veliko nezadovoljstvo radi tega, ker protežirajo državne oblasti starokatolike. Tako so starokatoliki v vojski dobili svojega vojaškega duhovnika, dasi je starokatolikov v armadi tako malo, da bi jih mogli naštet na prste. Nasprotno pa ne morejo dobiti svojega duhovnika grško-katoliki, ki jih je preko 70.000.

RADIKALSKA ZMAGA.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) V Kraljevem so se vršile ponovne občinske volitve, ker so bile prejšnje razveljavljene. Takrat so zmagali demokrate. Radikali so vložili pritožbo. Sedaj so zmagali radikali s 118 glasovi večine.

KUHANJE ČRNE KAVE V URADIH UKINJENO.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) V skladu s Krajačevimi načrti o pobijanju gospodarske krize se je v vseh ministrstvih in vseh pristojnih državnih uradih ukinilo kuhanje črne kave,

Generalna stavka avstrijskih državnih uslužbencev?

Dunaj, 7. okt. (Izv.) Avstrijski državni uradniki so vladi zagrozili, da bodo stopili v generalno stavko, če vlada ne bo privolila, da se 8. t. m. prične meritorna pogajanja o zvišanju plač posameznih kategorij in strokovnih skupin državnega uradništva. Vlada hoče pogajanja odložiti do 12. t. m., ker se nima potrebnih podatkov zbranih. Zahteve uradništva pomenijo 150 milijonov šilingov državnih izdatkov. Vlada nima sredstev za kritje te ogromne postavke.

Dunaj, 7. okt. (Izv.) Izvršilni odbor uradniških zvez je izdal podružnicam in krajevnim strokovnim odborom zadnja navodila, ki stopijo v veljavo, če vlada do jutri ne ugoditi uradniškim zahtevam. Uradniško vodstvo izjavlja, da se to pot ne pusti voditi za nos in hoče končno izsiliti ugoditev zahtev, ki jih je uradništvo stavilo že pred enim letom, pa je vlada pogajanja vselej znala zavleči. Uradništvo noče, da bi se avstrijsko prebivalstvo vsakega četrta leta razburjalo radi uradniškega vprašanja in hoče tudi zato izsiliti definitivno ureditev. Zato je izvršilni odbor izrazil mnenje, da se počaka še do 8. t. m. zvečer, če pa se do tlej pogajanja še ne bodo pričela, se prične 9. t. m. ob 12. uri dopoldne stavka vseh zveznih državnih uslužbencev.

Dunaj, 7. okt. (Izv.) Avstrijski uradniki so predložili zvezni vladi sledeče zahteve:

1. Najmanjša mesečna plača 170 šilingov.
2. Isti minimum velja tudi za pogodbene nastavitve in za penzijske odmerne podlage.
3. Plače se zvišujejo po linearnem sistemu v dosedanjem razmerju.
4. Zvišanje doklad za otroke na 10 šilingov za vsakega otroka na mesec in posebne doklade za otroke, ki se morajo učiti izven kraja kjer službuje oče, da ne morejo živeti v družini.
5. V tistih skupinah, ki to zahtevajo, naj se kategoriziranje odstrani.
6. Izboljšanje kategoriziranja v skupinah, ki ga hočejo ohraniti.
7. Zopet naj se upelje 30 oziroma 35 letna službena doba in 90 odstotna podlaga za odmero pokojnine.
8. Država naj vrne uradnikom vse izdatke za javne dajatve občinam in deželam.

Dunaj, 7. okt. (Izv.) Uradniška stavka bi se pričela pri brzotoku in telefonu in nato stopnjema izpopolnjevala za posamezne stroke: davčne urade, državno tiskarno itd. Pošta, sodišča, varnostna straža, vojska, začasno ne stopijo v stavko.

Poveljnik nemške armade odstopil.

Berlin, 7. okt. (Izv.) Vrhovni armadni poveljnik general v. Seeckt je nenadoma zaprosil za odpust iz službe. Prošnja je povzročila v političnih krogih senzacijo, zlasti ker so jo mnogi spravljali v zvezo s skoro istočasnim odstopom pruskega notranjega ministra. Dejansko pa je vrhovni poveljnik odstopil le radi spora z vojnim ministrom dr. Geeslerjem. Seeckt je namreč dovolil sinu bivšega prestolonaslednika, da je vstopil v nemško armado kot častnik. V tej lastnosti se je prestolonaslednikov sin udeležil tudi zadnjih velikih vojaških vaj. Vse to se je zgodilo brez dovoljenja vojnega ministra na odgovornost generala v. Seeckta. Ker je minister izjavil, da takega ravnanja vrhovnega poveljnika ne more zagovarjati pred parlamentom in javnostjo, je general izvajal posledice in odstopil. Za njegovega naslednika se imenujeta generala Reinhardt in Hasse.

HOHENZOLLERNI DOBE 15 MILIJONOV ZLATIH MARK.

Berlin, 7. okt. (Izv.) Pruska vlada hoče pospešiti pogajanja s Hohenzollernci. Izdelala je načrt, po katerem bi dobili 15 milijonov zlatih mark in 250.000 jutrov zemlje. Prvotni predlogi so bili za 100 odstotkov višji. Centrum bo glasoval za ta predlog, če bodo zanj soglasno vsi demokrati. Nacionalistične stranke desnice in socialisti se bodo vsaj deloma vzdržali glasovanja. Načrt pride že prihodnji teden pred pruski parlament.

NOVI PRUSKI NOTRANJNI MINISTER.

Berlin, 7. okt. (Izv.) Pruski ministrski predsednik Braun je že odobril odstop notranjega ministra Severinga in imenoval za notranjega ministra komisarja mesta Berlina in člana pruskega deželnega zbora Grzesinskega.

PRED SKLENITVIJO GRŠKO-ITALIJANSKE TRGOVINSKE POGODBE.

Rim, 7. oktobra. (Izv.) Včeraj so prispeli semkaj člani grške delegacije za sklenitev trgovinske in pomorske pogodbe z Italijo. Ob tej priliki je podal načelnik grške delegacije g. Nikola Xikadis napram novinarjem izjavo, da bodo trajala pogajanja le nekoliko dni, ker so vsa važna vprašanja v načelu itak že rešena. Ta pogodba naj bi bila podlaga za gospodarsko sodelovanje med Italijo in Grško. Med grškimi delegati se nahaja tudi ravnatelj finančnega ministrstva Zalacosta.

POTRES V INDIJI.

Pariz, 7. oktobra. (Izv.) Iz Bombaja se poroča o velikem potresu v Karahi. Škoda v popolnoma opustošenem kraju znaša 25.000 rupij. Mnogo družin je brez strehe.

Rudarska stavka na Angleškem.

London, 7. oktobra. (Izv.) Opaža se, da so se v zadnjem času lotili voditelji rudarske stavke energične agitacije, naj se rudarji ne vrnejo na delo. V krogih lastnikov rudnikov pa prevladuje mnenje, da je treba tako dolgo počakati, dokler ne bodo delavci popolnoma izčrpani.

London, 7. oktobra. (Izv.) Današnja konferenca rudarskih delegatov se je pečala z izidom glasovanja o vladnem posredovalnem predlogu. Istočasno je prispelo na konferenco pismo vlade, v katerem opozarja vlada, da bo svoje posredovalne predloge umaknila, ako se ti posredovalni predlogi ne bodo sprejeli. Konferenca rudarskih delegatov ima odločiti, ali da se rudarji vrnejo na delo na osnovi pogojev, ki so jih stavili lastniki rudnikov, ali pa da se nadaljuje stavka skozi zimo.

London, 7. oktobra. (Izv.) Za odklonitev vladnih posredovalnih predlogov je v vseh okrožjih glasovalo 730.000 rudarjev, za sprejetje pa samo 42.000. Vzpričo tega rezultata je konferenca rudarskih delegatov sklenila, da odkloni posredovalne predloge vlade.

POGAJANJA MED NEMŠKO IN ANGLEŠKO INDUSTRIJO.

London, 7. okt. (Izv.) Koncem tedna se vrši pomemben sestanek nemških in angleških industrijev. Od nemške strani se bo sestanka udeležilo osem do deset vodilnih osebnosti v gospodarstvu, med njimi tudi dr. Silverberg. Poleg industrije bodo zastopane tudi nemške velebanke potom ravnatelja Wassermanna od Nemške banke. Pogajanja se ne tičejo samo premogovne in železne industrije, ampak tudi drugih panog.

KABINET ŠVEHLE NA OBZORJU.

Praga, 7. oktobra. (Izv.) »Prager Tagblatt« poroča, da je pričakovati kabineta

I. Dolencec:

Krek kot „Slovenčev“ sotrudnik.

Malokatera stvar je bila Kreku tako pri srcu kakor skrb za kar mogoče visoko stojiče časnikarstvo pri gibanju, pri katerem je sodeloval. Vadenal ceni, da je napisal Krek v svojem življenju kakih 6000 različnih prispevkov za katoliški tisk, po ogromni večini seveda brezplačno. Držal se je načela, ki ga je izrazil l. 1897. ob Slovenčevi petinajsetletnici ob koncu vrste člankov z naslovom: Pred 25 leti:

»V naši domovini moramo priznavati, da ima liberalno časopisje še vedno mnogo tal, zlasti po mestih. Kdo je kriv?

»Slovenec« je slab — odgovarjaš. Dobro, torej pomagaj, da se zboljša!

In ko je prišel Krek l. 1892. v Ljubljano kot stolni vikar, je začel najprej delati na to, da bi se »Slovenec« zboljšal.

Da bo Krek postal časnikar, mu je prokoval že profesor Wiesthaler na gimnaziji, in dr. Domubyl piše o Kreku na univerzi: »Za takrat bi se bil najrajši oprijel žurnalističnega peresa za vse življenje, če bi ga ne bili njegovi prijatelji in njegov razum pregovorili, da konča najprej študije za bogoslovni doktorat. (Izbr. spisi I, 20 in 33.)

Takoj po svojem prihodu v Ljubljano je začel Krek prav pridno pisati v »Slovenca«. Sam mi je rekel, da je v prvi dobi po l. kat. shodu (1892) napisal toliko za »Slovenca«, da bi sam ne mogel več spoznati vseh svojih člankov. Kako pa naj spoznamo Krekove članke, po večini brez podpisa, danes, ko je preteklo že par desetletij po l. kat. shodu, da, skoro tudi že desetletja po Krekovih smrti?

Od l. kat. shoda pa do konca l. 1893. — deloma tudi še pozneje — je v »Slovencu« zelo pogost podpis »Liga + 1« itd. do »Liga + 74«. Seveda je bila sedaj moja glavna skrb: ugotoviti, katero številko pri Ligi je imel Krek. Da je bil Krek ligaš, sem slišal že od več strani; toda dasi sem se obrnil na kakih pet ligašev, vendar nisem mogel izvedeti niti za eno številko, čigavo ime krije; nikdo ni vedel več niti za svojo številko. Prof. dr. A. Ušeničnik mi je povedal, da je Ligo ustanovil Jos. Benkovič z namenom, da organizira slovstvene delavce v pomoč našim književnim in političnim glasilom. Župnik Janez Hladnik mi je pisal, da je za pristop k Ligi živahno agitiral Krek. Kot vikar je obdeloval Krek v stolnem župnišču pri mizi, kjer so se zbirali Andrej Kalan in drugi javni delavci; mizo so imenovali »gadolno mizo«, ker se je tam prav radikalno politiziralo. Mislil za marsikak članek se je sprožila pri »gadolni mizi«. Tudi Liga je dobila tam marštrakega člana. Krek je bil vedno izredno gostoljuben; če je dobil znanca z dežele v Ljubljani — alo, na kosilo k »gadolni mizi«! Enako tudi A. Kalan in drugi. Pa so ga pridobili za sodelništvo pri »Slovencu«, za delo v organizaciji itd. »Spominjam se, kolikokrat sem bil navzoč, vselej sem šel domov poln navdušenja in sklepov, kaj hočem storiti.« mi je pisal o tem J. Hladnik. Člani Lige so se morali obvezati, da bodo menda vsak mesec poslali vsaj en dopis »Slovencu«. O imenu »Liga« piše v »Slovencu« (1892, št. 261) »Liga + 1«, da naj to spominja na ligo papeža, Španije in Benetk, ki je premagala l. 1571. Turke in ki jo je pro-

švehle še tekom tega tedna. Ta vlada naj bi bila prehodnega značaja. Nemci ne dobijo sicer nobenega portfelja v vladi, pač pa se jim bosta rezervirali dve mesti.

DR. BENEŠ NA BOLEZENSKEM DOPUSTU.

Praga, 7. oktobra. (Izv.) Dr. Beneš nastopi jutri dvomesečni bolezenski dopust. Poda se v južno Francijo.

RIMSKO VPRAŠANJE.

Milan, 7. okt. (Izv.) Današnji »Popolo d' Italia« priobčuje članek »Država in Cerkev« izpod peresa Mussolinijevga brata. Arnaldo Mussolini ugotavlja v tem članku, da je polemika »Osservatore Romano« pokazala, da je v tem pogledu še daleč katerikoli zaključek. Vprašanje, ki je bilo prvotno kompleksno, je postalo med diskusijo naravnost zamotano. V nadaljnjih izjavanjih pravi Arnaldo Mussolini, da je zadeva lastništva Vatikana vprašanje podrobnosti. Gre le za to, ali moreta Italija in Cerkev najti izven tujega laičnega pritiska legalno formo za konkordat. Ta članek Arnalda Mussolinija je zelo važen, ker se v njem kažejo tozadevni nazori Mussolinija samega in seveda tudi italijanske vlade.

ANGOLO KUPI ITALIJA?

Pariz, 7. oktobra. (Izv.) Med portugalsko in italijansko vlado se vrše pogajanja radi nakupa portugalske kolonije Angola. Italijanska vlada je pripravljena ponuditi za Angolo 1 milijardo lir. Chamberlain je na svojem sestanku z Mussolinijem v Livornu že pristal na prevzem to kolonije od strani Italije.

BOJI NA DALJNEM VZHODU.

London, 7. oktobra. (Izv.) Ob reki Jalu (Korea) je prišlo do praske med kitajskimi vojniki in Koreanci. Vmes so posegle japonske čete in se spoprijele s Kitajci. V boju je bilo nekaj ranjenih.

slavil Tician s svojo sliko »Sveta liga«. Omenja tudi Sveto ligo, ki so jo ustanovili l. 1538. katoliški knezi Nemčije proti protestantovski zvezi, in Sveto ligo na Francoskem, ustanovljeno l. 1576. proti hugenotom.

Ker je časno ostalo vse povpraševanje po Krekovi številki med ligaši brez uspeha, sem jo skušal določiti po vsebini in obliki člankov. Prišel sem do zaključka, da je pisal članke s podpisii Liga + 2, Liga + 3 in Liga + 12 isti sotrudnik in da ta ne more biti nikdo drugi nego Krek. Za to je govoril slog in vsebina. Motilo me je samo to, da bi isti pisatelj imel kar tri številke.

Tedaj pa nanese srečen slučaj, da je našel g. prošt A. Kalan, ki je bil »Slovenčev« urednik od 1891. do 1900., med svojimi zapiski tudi — seznam ligašev, iz katerega je bilo razvidno, da je imel Krek res številke 2, 3 in 12. Ta seznam bo prišel brezdvomno še temu in onemu raziskovalcu naše slovstvene in politične zgodovine prav, zato ga tu objavljam.

Liga + 1: Ignacij Kralj, duhovnik z Goriskega (1865—1895; Glaser IV, 244); — L + 2: Krek; — L + 3: Krek; — L + 4: Jos. Rožman, tajnik Mohorjeve družbe; — L + 5: Fr. Pešec, sedaj dekan v Šmarju na Dolenskem; — L + 6: dr. Ivan Janežič, prof. bogoslovja; — L + 7: Val. Aljančič, župnik; — L + 8: kanonik J. Šiška; — L + 9: Andrej Kalan, sedaj stolni prošt v Ljubljani; — L + 10: Peter Bohinjec; — L + 11: prof. dr. Jos. Debevec; — L + 12: Krek; — L + 13: Mihael Arko, sedaj dekan v Idriji; — L + 14: Fr. Demšar, župnik; — L + 15: Ivan Skvarča, župnik v Budanjah; — L + 16: škof dr. Andrej Karlin; — L + 17: Janez Azman, župnik, umrl v Gorjah (Glaser IV, 269); — L + 18: Ivan Kačar, župnik (umrl v Boh. Belj); — L + 19: Lud. Skufca, župnik (gl. l. zv. Izbr. sp. str. 57); — L + 20: Jos. Benkovič; — L + 21: Janez Rojcek, sedaj dekan v Tolminu; — L + 22: Andrej Kalan; — L + 23: dr. Ivan Šušteršič; — L + 24: Jakob Rejec, takrat kaplan v Komnu na Krasu; sedaj župnik pri Sv. Križu na Vipavskem; — L + 25: Alojzij Vuga; — L + 26: Jožef Golob, vikar, takrat v Podgori pri Gorici; — L + 27: Simon Zupan, umrl kot župnik v p. na Ježici pri Ljubljani (Glaser IV, 272); — L + 28: Ivan Kompare, duhovnik iz Istre; — L + 29: dr. Jos. Lesar; — L + 30: Simon Ogrin; — L + 31: Fr. S. Šegula, župnik v p., Pragersko; — L + 32: Jos. Fabijan, takrat v Čepovanu; — L + 33: Matija Mrak, sedaj dekan v Stari Loki; — L + 34: Jos. Novak, župnik; — L + 35: Anton Lesjak, sedaj župnik v St. Jerneju na Dolenskem; — L + 36: Valentin Bernik, sedaj župnik v Komendi (gl. l. zv. str. 57); — L + 37: P. Leon Žugelj, frančiškan, sedaj v pokloju v Sp. Berniku pri Cerkljah; — L + 38: Fr. Hiersche, bivši župnik v Radečah, sedaj v pokloju; — L + 39: Fr. Rajčević, sedaj župnik v p. v Voklem pri Kranju; — L + 40: I. V. Filler, župnik; — L + 41: Janez Kalan; — L + 42: Fr. Dolinar, župnik v p.; — L + 43: Janez Brence, sedaj župnik v Preski; — L + 44: Jernej Voh, umrl kot kanonik v Mariboru (Glaser IV, 276); — L + 45: Janez Mikš, župnik v Trsteniku (Glaser IV, 272); — L + 46: Janez Oblak, župnik na Bledu; — L + 47: Fr. Rihar (umrl v Mekinjah pri Kamniku; Glaser IV, 272); — L + 48: Fr. Pokorn, župnik v Besnici; — L + 49: prof. Meško; — L + 50: Fran. Schweiger, sedaj v pokloju v Metliki; — L + 51: Marko Vales, duhovnik z Goriskega (Glaser IV, 268); — L + 52: Valentin Erzen, superior pri lazaristih v Ljubljani; — L + 53: Avgustin Šinkovec, župnik v p.; — L + 54: Jož. Skofic, umrl kot župnik v Železnikih (Glaser IV, 272); — L + 55: Anton Hribar, sedaj župnik v Zalem logu; — L + 56: Fr. Guzelj, duhovnik s Primorskega; — L + 57: dr. Ignacij Žitnik; — L + 58: Rok Mrčun (umrl kot podvodja v ljubljanskem semenišču); — L + 59: Andrej Kalan; — L + 60: Andrej Kalan; — L + 61: Janez Kromar (umrl kot župnik v Starem trgu pri Ložu); — L + 62: Janez Hladnik, sedaj župnik v St. Vidu pri Stični; — L + 63: Janez Avsec, sedaj župnik v Lescach; — L + 64: prof. dr. Alfonz Levičnik v Ljubljani; — L + 65: Milan Šušteršič, takrat župnik v Istri; — L + 66: Henrik Povše, župnik; — L + 67: Jož.

Lavrič, pozneje dekan v Breznici; — L + 68: Martin Šlekovec, takrat župnik pri Sv. Marku pri Ptuj (Glaser IV, str. 161); — L + 69: Matija Rant, umrl kot nadučitelj na Brezovici; — L + 70: prof. dr. Jos. Pavlica; — L + 71: spiritual Matija Bulovec; — L + 72: Matej Sitar, dekan v Šmarju; — L + 73: Matija Slak, sedaj župnik na Brdu pri Lukovici; — L + 74: Jaklič (Kateri, mi ni znano, morebiti tisti, ki ga omenja Vadenal v knjigi »Ob 50letnici dr. J. E. Kreka« na str. 38, da je bil začel snovati Danico.)

Skoro brez izjeme (Šušteršič, Rant) so bili ligaši duhovniki.

V »Slovenca« je Krek mnogo pisal tudi pozneje, čeprav menda nikdar več ne toliko kakor v dobi ligašev, v prvih letih po l. kat. shodu.

Če je komu izmed ligašev ali pa komu drugemu izmed bravcev znanega kaj podrobnjega o postanku Lige in o njeni organizaciji, mu bom hvaležen, če mi to sporoči.

Beleške

SDS SE BOJI OBSODBE.

Pravijo, da kdor je izvršil zločin, nima mirnega spanja. Noč in dan ga preganja strah, da pridejo njegova zla dela na dan. V takem razpoloženju je po volitvah v Trgovsko zbornico naša SDS.

Volivni boj je izvojevala, toda s takimi sleparskimi sredstvi, da uspeh volitev ni uspeh, ampak nov greh, nova sramota v zgodovini slovenskih »mladinov«. Nikjer ni sredstva, ki bi zabrisalo zločine SDS. Obupno pritiskajo najvplivnejši voditelji SDS na vrata najvišjih svojih zvez, pa nikjer nimajo zmislja za pohvalo takih volivnih metod. V tem položaju bi prišel ob pamet še kdo drugi, ne le SDS. Težko pa bi še kdo napravil tako bedastočo, kot jo je »Jutro«, ko je zapisalo, da naj volivne sleparije SDS reši — klerikalna autonomija. »Jutro« pravi: SLS je avtonomistična. Ker je avtonomistična, se v Belgrad ne sme pritožiti, druge instance za pritožbo proti volitvam pa vsled centralistične ustave, ki jo je ustvarjala SDS, ni, torej: če je SLS dosledna, se ne more pritožiti nikamor. Ker SLS mora biti dosledna, morajo dobiti volivne sleparije SDS tiho sankcijo. — Taka je »Jutrova« logika.

Mi nič ne vemo, ali bodo volitve razveljavljene ali ne. Le to vemo, da je volivna komisija ugotovila toliko in toliko nepravilnosti, ki bistveno izpreminjajo rezultat volitev in da je protokol s temi ugotovitvami poslala ministrstvu za trgovino in industrijo. To se je zgodilo, bilo pa bi se zgodilo tudi, če bi zmagal Ogrin ali Jelačin, ker volivni red to zahteva.

Ker pa se je to zgodilo, pravi »Jutro«: »Oblastiteljna je politika klerikalizma, njena požrečnost po vsestranski nadvladi brezmejnega. Strah in slaba vest imata res velike oči. Temeljita obsodba volivnih sleparij je potrebna ne le za zadoščenje pravici, ampak tudi za pomirjenje SDS.

△ Dvojna morala. »Jutro« se zelo ogorčuje, češ da »Kmetijski list« trgovski zbornici žuga, da ministrstvo ne bo upoštevalo njenih sklepov, ker je esdeesarska in pravi: »V tem tiči teror, ki ga hoče glasilo g. ministra uganjati nad zbornico... Ko je pa »Jutro« potem, ko je v ljubljanski občinski svet bila izvoljena Zveza delovnega ljudstva, pisalo, da se vlada nanj ne bo ozirala in ga bojkotirala, takrat pa je bilo vse prav. Nekaj posebnega je esdeesarska morala.

△ O dohodnini nekaj kvasi včerajšnje »Jutro« in se baha, da si SDS upa vedno prevzeti vsako odgovornost. Tu je »Jutro« enkrat napisalo resnico. Če bi se SDS bolj bala prevzemati odgovornost za razna davčna bremena in proračune, bi Slovenije ne bila sprva vila na beraško palico.

△ Mariborski radičevci med delavstvom. Da bi mariborski radičevski voditelji ne imeli v svoji stranki le voditeljev, ampak tudi vsaj nekaj ljudi, ki bi se voditi dali, so šli preteklo nedeljo med delavce v Studence, kjer pa so trčili skupaj s socialisti. Tu so si ogledovali svoje šimi čevlje in poglajene hlače, obisipali drug drugega s priimki vseh vrst in se končno skregali. Socialisti so bili naravnost divji, misleč, da z delavcem sploh nihče ne sme govoriti razven socialistov. Zanimivo je tudi, kako se bo stanovsko kmetijska stranka kot je seljačka radičevska borila tudi kot stanovska delavska. Delavci pa vedno bolj uvidevajo, da je le SLS res stranka ljudstva, ki edina more rešiti s svojim socialnim programom delavstvo iz tiste revščine, v katero ga je pahnila socialdemokracija in ga vlečejo sedaj razne meščanske stranke. Krščansko-socialistične delavske skupine naj v Mariboru v zimskem času še bolj poglobijo svoje delo in ga razvijejo do zadnjega delavca in potem socialisti in radičevci ne bodo imeli nikogar, da bi se zanj med seboj prepirali, ker jih bo vse delavstvo zapustilo.

△ Narodno socialistična stranka se ne bo združila z radičevci. Poročali smo, da se razširila govorica, da se bo mariborska narodno socialistična stranka združila z radičevci, ter so iz tega namena tudi poslali v njihov obč. klub svoja dva obč. svetnika. Zdaj smo prejeli izjavo predsednika narodno socialistične stranke v Mariboru, ki slove: »Narodno socialistična stranka se ni združila z radičevci v eno stranko, ampak je in bo ostala samostojna politična organizacija. — Krajevni odbor narodno socialistične stranke v Mariboru.« — Torej dr. Kukovecva koncentracija ne žanje zaželenih uspehov.

Kaj se godi doma

Pomoč Rdečega križa poplavljenecem.

Rdeči križ nas obvešča: Ljubljanski občinski odbor Rdečega križa je v preteklih dneh nudil poplavljenecem, ki so največ trpeli koncem septembra meseca, prvo pomoč. Posebne komisije, sestavljene iz odposlanca ljubljanskega občinskega odbora Rdečega križa, gospoda okrajnega glavarja in njegovega uradnika, so se podale na lice mesta ter sklicale krajevne činitelje, župana, občinske odbornike, župnika in učitelja, ki so pod lastno odgovornostjo stali predloge, komu in v kolikšni meri naj se podpre razdele. — Razdeljevanje podpor v Zireh je opravil gospod veliki župan osebno, medtem ko je ena komisija opravila Medvode, druga Polhov gradec in okolico, tretja prizadete kraje od Viča do Dobrove, četrta pa dolino Ločnice; peta je izšla iz Kranja in obhodila prizadete kraje v območju kranjskega okrajnega glavarstva. Razen tega se obhodijo v prihodnjih dneh tudi še Lipe in ostali prizadeti kraji na ljubljanskem barju izven mestnega pomenja. Z ozirom na nekatere netočne članke, ki so izšli v zadnjih dneh v časopisu, se poudarja, da denar, ki se je razdelil, nikakor ne izvira iz državne blagajne, nego gre zgolj za razdelitev enega dela onih daril, ki so se nabrali pri ljubljanskem občinskem odboru Rdečega križa v zadnjih dveh mesecih v korist akcije za poplavljenecem. Zneski, ki so se razdelili, sicer res niso veliki, vendar moramo vpoštevati v prvi vrsti dejstvo, da je naloga Rdečega križa, nuditi le prvo pomoč, ne pa popraviti škod, ki je nastala. Če se vpoštevata, da je precej prizadetih brez vsake hrane in stanovanja, se mora tudi manjša darila smatrati kot dobrodošla za prvo silo, vsaj odarovanj so podarjene zneske z veseljem in zadovoljstvom sprejeli. Razen tega se mora pa tudi vpoštevati, da je cela akcija v korist poplavljenecem iz Slovenije doslej prinesla komaj nekaj nad 80.000 Din in morajo seveda od prejete vsote primerne prispevke dobiti tudi oni, ki so mnogo trpeli že pred dvema mesecema. Stvari bi bilo neprimerno v večjo korist, če bi se mesto skromnih pa prostovoljnih darov kritizirali tisti, ki zahtevajo podporo Rdečega križa, zapirajo pa roke in srce, ko trka za prispevke. Upajmo, da bo nova nabiralna akcija prinesla še mnogo denarja, ki so bo ves do zadnjega razdelil med oškodovane — toda le na podlagi uradnih ugotovitev in na odgovorno priporočilo krajevnih činiteljev. Končno še poudarjamo, da se nabrani denar porabi samo med prizadeti iz Slovenije. Naj prispeva vsakdo po svoji moči! Denarne prispevke zbira Ljubljanski občinski odbor Rdečega križa SHS, Ljubljana, čekovni konto št. 11.862.

Stanovanjska mizerija v Trbovljah.

S 1. oktobrom bi se moralo izseliti iz rudniških stanovanj okoli 50 upokojenih rudarjev. Križ je pa, da po še tako skrbnem iskanju in moledovanju ne morejo dobiti kottička, kamor bi se vselili in uživali svojo zaslužen pokojnino. Če ima kdo dva sinova, ki sta v kategoriji kopača, obdržita si nova stanovanje; če ima pa enega, se mu pa dodeli drugo manj vredno stanovanje, kjer kuhajo štiri stranke v veži. Je pa zopet mnogo takih, ki bi radi dobili rudniška stanovanja, pa se jim zopet ne more dodeliti. Pred zimo se vselijo v novi dve hiši na Tereziji, v katerih je 36 stanovanj in drugače zelo primerno urejeno v vseh ozirom in tako se bo tudi toliko družinam pomagalo. Seveda bi v marsičem lahko bilo drugače. Poznamo slučaj, da je gospodar neke hišice že lansko leto razkril streho z motivacijo, da bo hišo prezidal, kar se pa še do danes ni zgodilo. Pozneje je hišo z lepenco pokril in sedaj je prazna. Drugi slučaj poznamo, ko se je pripoznalo od oblasti, da bi se drugače stara hiša dala po najemnikih malenkostno preurediti, kjer ni gospodar imel nobenih izdatkov; pozneje pa se je vsled popravil določilo,

da hiša ne spada pod stanovanjski zakon, da si hiša ni renovirala niti za 6 odstotkov, kaj šele 50. To bi oblast lahko preprečila, pa kaj hočemo, ko so nekateri vsemogočni. Takih zgledov bi se lahko dovolj navedlo. Ob taki mizeriji za stanovanje ni čudno, da se dobi družina s sobo, ki meri 4 m², v kateri pa stanuje po več družin in celo, da mož in žena s šestimi otroci, sin z ženo in otrokom. Kakšna more pa zraven biti tu morala in zdravstvene razmere v družini, si lahko predstavljamo! Kritikovati moramo pa tudi večkrat surovo obnašanje rudarjev pri dodeljevanju stanovanj, ko se ne ozira na nobene razmere in zahteva večkrat nemogoče stvari. Lepa beseda in prošnja gotovo več zasluži in ima več uspeha kot pa surovo obnašanje proti uradništvu.

Veliko pobalinstvo.

V župni cerkvi v Trčiču je bil 24. septembra zažgan obhajalni prt; ko so otroci opazili, da gori, so sporočili cerkovniku; komaj pa je bil ogenj pogasjen, že je zopet čez nekaj minut znova gorelo. Ves prt je pogorel v bližini novega kipa Srca Jezusovega in je bila velika nevarnost, da bi bil ogenj prešel tudi na glavni altar. Isti čas je dobil tukajšnji organist vse knjige in note na koru razmetane in nekatere tudi raztrgane. V soboto 2. oktobra pa pride cerkovnik nekoliko čez enajsto uro dopoldne v cerkev in opazi, da je v njej polno dima. Stranski altar sv. Florijana je bil zažgan. Prti so bili že zgoreli, tudi leseni altar je bil že nekoliko zažgan in osmojen. K sreči se je ogenj ustavil sam, ker sicer bi se bila lahko zgodila velika nesreča. Sedaj se je zadeva takoj naznanila orožnikom, ki so se zanj prav vneto zavzeli. Že v soboto zvečer so zaslišali par mladičev, pa se je izkazalo, da isti niso udeleženi, končno pa so dognali sled in drugi dan v nedeljo prišli Janeza Močnika, rojenega v Čirčah 1908, ki jo je že nameraval popihati. Dolgo je tajil svoj zločin, končno se je ujel v protislovja in nazadnje je priznal, da je on zažgal in delal škodo. Fant je pridlen obiskovalec kina. Našim orožnikom pa čast, da so tako hitro zasledili zločinca.

Neumestno štedenje.

S frazo štedenja so začeli s 1. avgustom t. l. tudi v delavnicah državnih železnic v Mariboru. Z omenjenim dnem so bile ustavljene vse doklade tehničnemu osebju tudi inženjerjem in drugim višjim predstojnikom. Tehnično osebje dobiva samo suho plačo in inženjer, ki je prišel poprej nad 4000 Din, prejema sedaj komaj 1400 Din. Tehnično osebje je menilo skrajša, da je to prikrajšanje le nekaj babbav, ki se bo ukinit, a tokrat to ni tako. Posledico zmanjšanja plač že bridko občutijo delavnice in promet inženjerji so malodane vsi na dopustu, isto tako delovodje in delavstvo za to malenkostno plačo tudi ne more delati čudeže. Inženjerji sploh izjavljajo, da bodo pustili državno službo in vstopili pri privatnih podjetjih, ako se jim ne dajo poprejšnji prejemki. O kakih izdatnejših popravilih lokomotiv in vagonov od 1. avgusta naprej ne moremo govoriti, ker nikdo ne bo trošil svojih duševnih in telesnih moči za stonj. Štedenje s prikrajševanjem plač bo prineslo prometnemu ministru mogoče 1 milijon prihranka; a dobre tri milijone izgube, ker se ne bodo popravljale ne lokomotive ne vagoni in vendar krvavo rabimo oboje.

Lov za vlomilcem v Mariboru.

V sredo proti večeru se je odigral v Einspielerjevi ulici razburljiv dogodek. Skozi večna vrata neke hiše je planil v naglem diru mlad, slabše oblečen moški, takoj za njim pa neka žena, ki je kričala »držite tatu, vlomilec!«. — Za beguncem se je takoj razvil divji lov, ki je bil uspešen. Prijeli so ga ter izročili stražniku. Piše se Vincenc Lampert, po poklicu je brezposelni zidarski pomočnik iz Sv. Bolfenka v Halozah. Ker je že več mesecev brez dela, se je preživljal z vlomil-

stvinami. V sredo zvečer okrog 6. ure se je priplazil v stanovanje neke stranke v Einspielerjevi ulici med časom, ko je bila gospodinja v drvarnici. Posrečilo se mu je izmakniti iz omare manjšo vsoto denarja; ko pa je hotel oditi, se je gospodinja vrnila ter ga opazila. Skril se je v stranišče ter porabil trenutek, ko je hotela gospodinja poklicati stražnika, za beg. Planil je skozi odprta vrata preko stopnic na ulico, kjer so ga pa še pravočasno ujeli.

Zanimiv gost na mariborski policiji.

V sredo sta pripeljala v Maribor iz Dolja pri Osijeku dva orožnika vkljenjenega znanega vlomil-

ca Nedeljka Brošiča. Meseca marca je v Dolju okradel pravoslavnega svečenika ter mu odnesel raznih dragocenosti v znesku 10.000 dinarjev. S plenom je pobegnil v Slovenijo, kjer ga je zastavil v zastavljalnicah v Ljubljani. Novem mestu in Mariboru. Orožniki ga vodijo sedaj po teh mestih, da dobe nazaj ukradeni blago. V Mariboru so izsledili kupca, ki je kupil od Brošiča zlati popov križec s platinasto verižico, vreden 10.000 dinarjev. Brošič je večino zastavnih listkov prodal, tako, da se bo dalo le malo ukradenega blaga najti in vrniti lastniku.

Poravnajte naročnino!

Slovenci v Italiji

Ustoličenje podeštatov.

Občinski načelniki, ki jih je imenovala vlada za goriške občine, bi morali nastopiti službo že 26. septembra. Toda imena so bila objavljena v zadnjem trenutku, tako da podeštati niso mogli pri vseh dobri volji, ki jo kažejo prve dni, prevzeti posloj že omenjeno nedeljo. Radi tega se je vršilo svečano ustoličenje podeštatov šele v nedeljo, 3. t. m. Parade je bilo veliko, menda tudi preveč, kljub temu, da je »duce«, ponovno izjavil, da mu parada preseda. Žalibog, da moramo ugotoviti, da so nekateri podeštati italijanske narodnosti že prvi dan pokazali, da je eden njihovih glavnih načrtov ta, da zatrejo še ono malo slovenščine, ki je ostalo še v občinskih uradih. Tako so imeli podeštati svoje pozdravne nagovore povsod le v italijanskem jeziku. Ni jim bilo mar, da bi dali vsaj prevesti svoje besede. Slovensko ljudstvo ne zahteva veliko, a to je pač najmanj, kar lahko zahteva! In tako se je zgodilo, da so podeštati že davno zaključili svoje govore, a je ljudstvo še vedno čakalo na mestu. Ljudje so prikimali, ali ujeli so le besede: podešt, comune, fascismo, governo in še »evviva«. Slišal si trpke pripombe: »Kaj se delajo norca iz nas!« in podobno. Ali se niso čutili po pravici užajane!

Resnici na ljubo pa moramo omeniti tudi primer, ki nas je res razveselil. V Ajdovščini je bil imenovan za podeštata kavalir Bertetti. Ajdovci ga sprejeli na postaji. Pozdravil ga je Italijan Mazzocco, ki je po prvih besedah pričel napadati slovenske »agitatorje«. Podeštata ga je prekinil ter zavrnil, da tako blebetanje ni na mestu.

To so pač bele vrane.

Proč s slovenščino.

Gentile je s svojo šolsko reformo uvedel v ljudske šole na Primorskem italijanski učni jezik in sicer prvo leto le v prvi razred, medtem ko je ostala v višjih razredih slovenščina kot učni jezik; naslednje leto se je uvedlo italijanščino v drugega, potem v tretjega in sedaj v četrtega. Poitalijančenje slovenskih šol se je vršilo torej postopoma. Danes bi morala biti še popolnoma slovenska V. in VI. razred in sicer po zakonu, ki ga je prosvetni minister Fedele, ki je odpravil pouk slovenščine le v dodatnih urah nižjih razredih, v tem oziru pustil neopremenjenega. V zadnjem času pa prihajajo poročila, da se je izgnala slovenščina tudi iz V. in VI. razreda in sicer na zelo lakav način.

V Podstenjah pri Trnovem so imeli do sedaj enorazredno šolo, v kateri se je vršil pouk dopoldne za one razrede, v katerih se sme poučevati samo v italijanskem jeziku, za višje s slovenskim učenim jezikom pa popoldne. V torko pa so bili otroci zjutraj poslani domov z obvestilom, da bo učiteljica poučevala samo popoldne dve uri in sicer vse razrede skupaj. Ker je učiteljem strogo prepovedano izpregovoriti le eno slovensko besedo v nižjih razredih, je pravno, da bodo morali v šoli, kjer so združeni vsi razredi, poučevati le v italijanščini.

V Rojnu pri Trstu so izgnali slovenščino iz šole skozi druga vrata. V višje razrede, v katerih bi se moral vršiti pouk v slovenščini, so stavili

italijanske učitelje, v nižje pa slovenske. Slovenci seveda bodo morali poučevati le v italijanščini, ker je v nižjih razredih dovoljen le italijanski učni jezik; Italijani pa ne znajo niti ene slovenske besede in bodo prisiljeni poučevati le v italijanščini.

Tem zgledom bodo kmalu sledili še drugod in tako bo kmalu izginila slovenščina iz vseh višjih razredov na Primorskem. Ne da bi bilo treba ministru Fedeliju popravljati šolske zakone. Minister si je izbral pač najglajšo pot.

Prva lista hrvatskih učiteljev.

Priobčili smo že dolgo vrsto imen slovenskih učiteljev, proti katerim je prosvetni minister Fedele uvedel odpustno postopanje. Sedaj prihaja prvi seznam hrvatskih učiteljev v Istri, ki jih je zadela ista usoda. Med temi sta učiteljica Vekoslava Finderle v Buzetu in učitelj Metod Sironić v Poljanah. Vsa Istra nima danes niti 50 učiteljev slovenske narodnosti.

Proslava sv. Frančiška v Gorici. V soboto zvečer in v nedeljo popoldne je goriška »Mladika«, ki zbira okoli sebe krščansko zavedno mladino, priredila akademijo v proslavo sv. Frančiška v svojih društvenih prostorih. Na sporedu je bil nov zbor skladatelja Vinka Vodopivca na čast sv. Frančiška, nadalje predavanje s skriptičnimi slikami o življenju svetnika in dva igrokaza iz njegovega življenja. — Cerkvene slovesnosti so bile naravnost veličastne. Posebno procesija, s katero so se v ponedeljek popoldne zaključile slovesnosti, je pokazala, kako čisti goriško ljudstvo sv. Frančiška. Udeležba je bila ogromna; tudi politična oblastva so bila zastopana. Procesijo je vodil sam nadškof Frančišek Sedej, asistiral je vsa goriška duhovščina.

Smrt v nabrežinskih kamnolomih. Pretekli petek je v kamnolomu »Cava Romana« *v Nabrežini zadel kamen, ki je padel z vrha kamnoloma, delavca Franca Žepića, doma iz Tolmina, ter mu popolnoma raznesel desno lice. Poteklo je komaj pol ure za to nesrečo in že je zgodila hujša. Verige velikega dvigala, ki je ravno potegnilo do vrha velik zaboj kamenja, so nenadoma počele; kamenje je z velikim trusem treščilo nazaj v rov in pokopalo pod seboj delavca Alojzija Kosmino iz Gorjencev. Nesrečnemu je nudil prvo pomoč domači zdravnik, a njegovo stanje je ostalo kljub temu obupno. Mladenč, ki je bil star komaj 22 let, je bil pozneje prepeljan v tržaško bolnišnico; naslednjega dne je umrl.*

Po 22 letih je prvi v kinu. Pred dnevi se je vrnil v Trst neki Antonio Freno, ki je ravno prestal dolgo kazen v zaporu. Presedel je v nji celih 22 let. V teku 22 let se je Trst silno izpremenil in Freno se ni mogel nadviti krasoti mesta. Ko se je nadjal svobodnega zraka, si je zaželel še zabave v kinu. Predstavi je sledil s takim zanimanjem, da so se mu že pri prvem dejanju vili solze. Predstava je napravila nanj tako globok vtis, da je ni mogel več prenašati, in je takoj zapustil kino. Freno je bil svojčas obsojen zaradi umora tržaškega policista.

Strahopetni tatovi. V noči med 29. in 30. septembrom so tatovi vdrl v cerkev v Podgrajah. Vhodni vrat niso mogli odpreti, ker so zaprta z »verthamarico«, in so si radi tega poiskali drugo pot. Nad zakristijo so razdrli streho in se splazili notri. Poiskali so najprej cerkveno posodo in poskusili njeno vrednost. Pateno so ob strani nekoliko odprli; pregledali so ciborij v tabernaklju, tabernakelj spet zaprli in nesli ključ zopet v zakristijo. Drugače so pustili vse na mestu; odnesli so le dve svečki in vžigalice. V zameno pa je en tat pustil kapo na pokopališču. Zadel je namreč ob lesen križ in se tako prestrašil, da se ni upal več iskati kape. Po kapi sodijo, da sta bila tatova dva »žaljfarja«, ki sta tisto noč res tudi izginila.

Dr. Joža Lovrenčič:

„Oj, naš Bože, oj!“

Spominski cvet na Krekov grob ob 9letnici.

Slučajno sem prišel do pesmi »V boj, po zmago, v boj!« *in bral pod naslovom »Primorskim sobratom posvečuje Dr. Janez Krek«.*

»Oj, naš Bože, oj!« *se mi je utrgal nje-gov refren in misel in spomin sta šla na Goriško.*

★

Maj.

Organizirano katoliško dijaštvo se je pripravljalo na svoj prvi javni nastop. V prostorih Krščanske socialne zveze v Gorici smo imeli vaje za »Divjega lovca«. Vrata se odpro in urednik »Novega časa« *Fran Kremžar privede med nas prijaznega gospoda z nageljkom v gumbnici in viržinko v ustih.*

Dr. Krek! — nas je spreletelo, ne da bi nam ga bil urednik predstavil in preden smo prišli k sebi, da bi z igro nadaljevali, je posegel vmes z veselo bodrilno besedo in ko je Janez začel in bil premalo gorenjskega fanta, je nastopil Krek in pokazal, kako je treba igrati...

Tedaj sem Kreka prvič videl, prvič me je zgrabil.

Drugi dan je bila nedelja in Krek je umel shod v Podgori. Res, disciplinarni red

nam ni dovoljeval udeleževati se političnih shodov, a Podgora ni Gorica in Krek je samo eden in ni vsako nedeljo med Goricani — vse smo riskirali in šli v lepem popoldnevu skozi Stražice čez leseni, ozki most čez Sočo, s katerega je vedel hodnik ob ogromnih tovarniških kolesih naravnost skozi Leykamovo tovarno na podgorško cesto. Popraševati, kje bo shod, ni bilo treba, ker vse je hitelo v spodnji konec Podgore, kateri je tedaj župnikoval Zaporozec Salop (v statusu označen pod imenom Ciril Metod Vuga), ki je svojemu hetmanu Ostapu že pripravil pot in tla...

Dvorišče gostilne, borjač, je bilo do zadnjega kota napolnjeno in še ograja se je napolnila. Krek je nastopil in govoril — mirno spočitka, a pozneje se je razvnel. Kot da je vsaka beseda odrešenje, so ga zborovalci poslušali in ko je končal, se hipen mir — potem pa vzklili nepopisnega oduševljenja.

Podgorski slovenski delavec je vedel: »Ta je naš mož!«

To pot sem prvič slišal Kreka na političnem shodu.

Pozneje je bil še v Gorici. Na socialne tečaje goriške Krščanske socialne zveze je hodil, prišel je tudi večkrat, ko je šlo, da bi se izravnale difference med starini in mladini, a dr. Gregorčič je bil Gorican in ni maral za Kranjce, to se pravi za novi krščanski socialni pokret.

Krščansko socialni pokret! Dobro desetletje je imel že na Goriškem domovinsko pravico in botroval mu je dr. Krek.

Leta 1894. se je v svojem drugem letu preselil iz Trsta »Primorski list«, ki je v glavnem pod vodstvom dr. Josipa Pavlice zavzemal krščansko socialno smer. Enotna stranka »Sloge« *se je začela tedaj že slediti — druge pa še ni bilo. Mahničevi radbeniki Jožef Golob, kurat v Podgori, Janez Dermastia, kaplan v Solkanu, Ivan Koršič, kaplan pri Sv. Ignaciju v Gorici in dr. Fr. Knavs, tedaj kaplan v Šempetru, so z dr. Josipom Pavlico mislili na ustanovitev krščanske socialne stranke in so sklicali prvi krščansko socialni shod v Šempetru — po informaciji g. dr. Breclja — 1896.*

Ljudje so se zbrali in kot govornik je nastopil tedaj prvič na Goriškem — dr. Janez Evangelist Krek. A ni imel sreče! Dr. A. Gregorčič ni bilo všeč, da bi se utikal kdo proti njegovi volji v njegovo domeno in dal je A. Gabrščku — s katerim sta še aktivno sodelovala na I. slov. katoliškem shodu — parolo: Shod je treba razbiti! — In so ga res. Dr. Krek je zgubil tedaj celo — klobuk, a korajže — ne! Tudi njegovi goriški prijatelji niso vrgli puške v koruzo!

Prišlo je leto 1898 — razkol v »Slogi« *je bil že gotov in »Primorski list«, dasi je ostal svojem programu zvest, je bil že v službi dr. A. Gregorčiča — in to leto so krščanski socialci začeli izdajati »Delavskega*

prijatelja«, ki je doživel sicer samo dva letnika, a je le pripomogel, da krščansko socialna misel ni zamrla.

V »Delavskem prijatelju« *se je koj spočetka oglašil tudi dr. Janez Krek — s pesmijo. V desetih osemvrstičnih kiticah je pel lepoto in bridkost goriške zemlje.*

Videl je našo zemljo ob bodri Soči in sinji Adriji, videl naše ljudstvo in se je divil in bil žalosten:

»Lepa zemlja, zemlja si v Primorju,
biser jasni n zalet si obzorju.
Žarko solnce ti našim tli obali,
in v jadranskih valih se zreali.
Mesta sojna v tebi se blestijo,
sela, trgi se krog njih vrstijo,
našega so truda in imena,
a ime in mi smo brez pomena.

Oj, naš Bože, oj!»

Pred tridesetimi leti, Evangelist, je bilo to, a potem si bil še v Solkanu in na Sveti Gori — Bogdan Kazak. Te je tedaj med nešteto množico z lipe »pihnile« *in Te v lanskem »Mladiku« *pokazal — bil 1904 na veličastnem slavlju blagoslovitve zastave Kat slov. izobr. društva v Kobaridu, ki ga je ustanovil in vodil Salop — Vuga, govoril s pri Sv. Luciji, kjer misli danes nate Tvo verni Zaporozec Bajda Kazak, pri katerem si se one čase oglašal v Trenti in ste godovali zaporoščino, bil si v Cerknem in bil š**

Dnevne novice

★ † **Župnik Franc Trop.** Snoči je umrl v Šmarjeti pri Rimskih toplicah tamkajšnji župnik g. Franc Trop. Rajni je bil rojen 18. marca 1871 v Ormožu, v mašnika je bil posvečen 25. julija 1897. V Šmarjeti je župnikoval nad 13 let. Bil je vnet duhovnik in zelo priljubljen in je njegova smrt povzročila veliko žalost v celi župniji. Pogreb bo v nedeljo, dne 10. okt. ob 10 dopoldne v Šmarjeti. Svetila mu večna luč!

★ Naš glavni urednik, g. Franc Terglav, nastopi z današnjim dnevom svoj dopust.

★ **Msgr. Bulić o naših notranjih razmerah in glagolskem mislu.** Zagrebški »Obzor« priobčuje pogovor svojega posebnega poročevalca z msgr. Bulićem dne 3. t. m. Izjave msgr. Bulića so splošno zanimive, zato podajamo tu nekaj glavnih misli. Govorec o naših notranjih razmerah, je msgr. Bulić obžaloval, da nismo našli prave poti za bratsko, sporazumno uređitev države; sedaj je vsak dan vse slabše, namesto da bi bilo boljše. »Mogla bi se bila ustvariti« — tako je rekel msgr. Bulić — »dobra in taka ustava, ki bi vse zadovoljila, tudi Hrvat. Zakaj so se kopirali nevem kakšni modeli, ni se pa mislilo na to, da bi se iz naroda samega vzele smernice in nauki, kako naj se vse uredi? Na ta način bi se bilo gotovo ustvarilo nekaj trajnega, homogenega, narodnega in drugače bi se bili razvijali!« Dalje je rekel msgr. Bulić: »Treba je uvesti senat... v katerem naj bodo zastopani vsi stanovi: znanstveniki, trgovci, obrtniki, profesorji, delavci, sodniki itd. Kralj naj ima veliko število civilnih glasov in več možnosti, da vpliva na delo in razvoj.« — O časnikiarjih je rekel msgr. Bulić: »Časnikiarji ste kontrola in morate to tudi biti, kajti kaj bi drugače še vse delali razni... (tu je monsignor rabil krepkejšo besedo) v naši deželi? Vi ste jamstvo, da bomo demokratična država!« — Potem je prešel msgr. Bulić na glagolski misel in rekel: »Glagolski misel bo dovršen do konca tekočega leta. Vlada je dala za to stvar potrebni denar, a vse delo vodi v Rimu Weis, profesor slavistike. Tiskal se bo misel v 3000 izvodih. Mi imamo pravico na glagolico, ker spada glagolica poleg grškega, latinskega in vzhodnih jezikov med stare cerkvene jezike ter je to naš privilegij iz IX. stoletja. Administrativni del te akcije vodim jaz, a odobril je uvedbo tega misla soglasno celi naš episkopat.« (To naj bi si prečitali in končno zapomnili tisti nasprotniki cerkve, ki jugoslovanskemu episkopatu in duhovščini očitajo, da sta nasprotna slovenskemu bogoslužnemu jeziku! — Op. uredn.) — Iz nadaljnjega pogovora izvem, da je Belgrad msgr. Bulića na najbrezobzirnejši način upokojil kot raynatelja arheološkega muzeja v Splitu, ki ga je Bulić sam zgradil in uredil. Msgr. Bulića so maltretirali in šikanirali. Ze v službi je imel tako nizko plačo, da od nje ni mogel živeti, a po upokojitvi bi mu bilo še huje. Šele na posredovanje Jugoslovanske akademije v Zagrebu so mu priznali čin in pokojnino vseučiliškega profesorja. Zlja msgr. Bulića je sedaj samo še ta, da mu puste stanovanje in knjižnico v muzeju, da more dalje delati.

★ **Neresnična vest.** Razni listi so te dni prinesli »Obvestilo«, podpisano od g. Dragotina Korošca, stavbnega podjetnika v Gorinjah, p. Rečica ob Paki. V tem »Obvestilu« se izjavlja, da g. Dragotin Korošec izstopa iz SLS. Pooblaščenji smo izjaviti, da g. Dragotin Korošec ni izstopil iz SLS in da on ni poslal listom omenjenega »Obvestila«.

★ **Iz šolske službe.** Za učitelja telovadbe na moškem učiteljskem v Mariboru je imenovan Mirko Govekar, dosedaj telovadni učitelj na mariborski gimnaziji. — Upokojen je na ljubljanski realni prof. dr. A. Papež.

★ **Sodniški izpiti.** Od 1. oktobra 1925 do 1. oktobra 1926 je polagalo sodniški izpit na kasacijskem sodišču v Belgradu 140 kandidatov. Z uspehom je prestalo izpit 125 kandidatov, 15 jih je padlo.

★ **Kje še dobiš srečke trboveljskega Društvenega doma?** Po vseh podružnicah I. del. konzumnega društva, po orlovskih odsekih in orlških krožkih, po štajerskem skoro pri vseh č. g. kaplanih. Glavni dobitki hiša vredna 50.000 Din, vseh dobitkov čez 500. Zrebanje nepreklicno 7. novembra. Hitro si preskrbite srečko, mogoče te ravno sedaj čaka sreča.

★ **Vsem razpečevalcem trboveljskih srečk!** Srečke, za katere veste, da jih ne boste mogli prodati, takoj vrnite Loterijskemu odboru Društveni dom, Trbovlje. Odpošiljajte denar; če nimate položnic, pišite po nje. Glejte, da ne odpošljete prepozno denarja. — Zadnje tedne še poskusite. Zrebanje se vrši nepreklicno 7. novembra.

★ **Ležišča v vagonih I. in II. razreda.** Generalno ravnateljstvo državnih železnic nana, da smejo potniki v vagonih I. in II. razreda na sedežih dvigniti naslone in si tako urediti na vsaki strani po eno ležišče. To pa seveda le tedaj, ako je prostor, to je, ako ni drugih potnikov. Doslej je bilo to ponekod na naših vlakih zabranjeno.

★ **Novi avtotaksi v Zagrebu.** »Štediona i Pripomoka« hrvatskih invalidov v Zagrebu je dobila od mestne občine zagrebske koncesijo za vožnje z malimi enosedajničnimi avtotaksi. Zadruga si bo uredila moderno garažo in se bodo mogli vozovi v vsakem času naročiti tudi telefonično. Za začetek bo nabavila Zadruga 50 avtotaksijev, kasneje pa še več.

★ **Za spomenik Svetojarju Miletiču.** Te dni je imel v Novem Sadu sejo odbor za Miletičev spomenik. Doslej je nabраниh za spomenik 200.000 Din; vrhu tega je dovolila novosadska mestna občina v isto svrhu 250.000 Din. Poslej bo prevzela vso akcijo in že zbrani denar za spomenik »Matica Srpska«.

★ **Zverina.** V Lačaraku v Slavoniji je kmet Miša Čuganj brez povoda sredi vasi ubil vaškega pastirja Vuletiča, ko se je nekoliko pijan vračal domov. Isti Čuganj je že pred 20 leti ubil nekega kmeta in odnesel za to pet let ječe. Kasneje je zopet ubil nekega človeka in je bil pogojno obojen na večletno ječo. Sedaj je ubil starega vaškega pastirja. Čugnja so zaprli.

★ **Milijardo posojilo belgrajske občine.** Belgrajski župan dr. Kumanudi je označil potrebe belgrajske občine sledeče: Belgrad potrebuje za izvedbo nujnih del okroglo eno milijardo dinarjev, in sicer: za tlakovanje ulic 200 milijonov, za novo električno centralo in vodovodno centralo 100 mil., za cestne železnice in omnibus 50, za plinsko centralo 60 milijonov, za obnovo vodovodov 60 milijonov, za kanalizacijo 60 milijonov, za občinske zgradbe 50 milijonov, za regulacijo in nove ceste 10 milijonov, za cenena stanovanja 100 milijonov, za temeljno glavno mestne hranilnice, ki se mora na vsak način ustanoviti, 100 milijonov, za nabrežne zgradbe 100 milijonov, za ureditev parkov 20 milijonov dinarjev. Potrebno milijardo si hoče občina preskrbeti v obliki posojila; za to svrhu potrebna dela se v najkrajšem času uvedejo.

★ **Loterija Društvenega doma v Trbovljah.** Prosimo vse one, ki so prejeli srečke, pa jih še niso plačali, da to store vsaj do 15. okt. ali pa srečke vrnejo na Loterijski odbor Društvenega doma v Trbovljah, da jih pošljemo onim, ki po njih povprašujejo.

★ **Miha Grobeljšek,** rojen 1893 v Pilštanj, stanujoč v Gladbecku na Vestfalskem, išče svojega brata Antona Grobeljška, rojenega 1. 1895. v Pilštanju, in prosi svoje rojake uljudno, da pošljejo njegov naslov na: Vikar Tensundern, Gladbeck, Westfalen, Nemčija.

★ **Dobavitelji obvezilnega materiala** se opozarjajo na razglas o licitaciji za dolovo obvezil Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani, ki je objavljen v številki 92 »Uradnega lista«.

★ **Radoline!** Najidealnejše sredstvo za odstranjenje rje iz perila. — Zajamčeno ne razjeda tkanin. Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah.

Prijateljem Dolenjske!

Potreba lastnega Društvenega doma s primerno dvorano, odrom ter telovadnico je za katoliške cerkvene in prosvetne organizacije v Novem mestu nujna. Brez takega doma je nemogoč močan razvoj in procvit naših društev, zlasti orlovstva. Velik pomen ima tak dom tudi za vso našo kulturno organizacijo Dolenjske, v kolikor je tesno prometno zvezana z Novim mestom.

Da se odpomore temu velikemu nedostatku, se je ustanovil akcijski odbor za zgradbo »Ljudskega doma« v Novem mestu.

Prvi korak za uresničenje te ideje naj napravi efektivna loterija, ki je dovoljena z odlokom ministrstva za kmetijstvo od 16. avgusta 1926 s srečkami po 5 Din, z 844 dobitki in katere zrebanje bo 25. marca 1927.

Te dni se prične z razpošiljanjem srečk. Prosimo vse, katerim bodo srečke ponudene v nakup, da se ponudbi odzovejo, jih nakupijo ali podočajo drugim in izkupiček določijo po priloženi čekovni položnici.

Hvala vsakomur, ki bo tudi najmanjši kamenček donesel k zgradbi »Ljudskega doma«. Bog živi!

Novo mesto, dne 5. oktobra 1926.

Za akcijski odbor:

K. Čerin, l. r., pokrovitelj.

Dr. Lavrič, odbornik. Dr. Ivo Česnik, preds.

Ljubljana

Ljubljansko občinsko gospodarstvo.

(Nekaj misli starega Ljubljana ob izpredmembu na magistratu.)

Zdela se nam je zadnji dve leti, da smo bili v nekakem hipnotičnem spanju, odkar so vladali in delili pravico na našem starodavnem rotovžu trije Modri iz Jutrove dežele. — Živ krst se ni brgal za gospodarstvo v tistem pravcu, ki ga določa občinski red za mesto Ljubljano. — Ne trije kralji, mi vsi smo se pustili voditi repatici, to se pravi: samo repu, kajti o kaki svitli zvezdi ni govora.

Dvoje važnih možnosti daje občinski red vsem občanom, da morejo sami sodelovati in soddločevati pri občinskem gospodarstvu: pregled občinskih proračunov (po § 37 o. r.) in pregled zaključnih letnih računov (po § 53 o. r.), ki morajo biti razgrnjeni na vpogled občanom, preden jih začne pretresati občinski svet.

Mi vemo, da je bil proračun rešen vsako leto, ker drugače biti ni moglo, saj bi drugače ne smela občina pobrati niti pare občinskih davščin.

O zaključnih letnih računih pa sploh nismo čuli ničesar. V enem pogledu je to celo pravilno. Če se že priznava gerentom v sili

pravica, da ustanove proračun — letos se to storili dokaj pozno! — se jim mora absolutno odrekati pravica, da bi smeli tudi odobravati, to je reševati lastne letne račune. — Nemo iudex in causa propria. — Iz tega sledi, da čaka bodoči občinski svet jako težavna, zato pa morda nič manj hvalaželna naloga. Po čisto jasnih določbah navedenih paragrafov imale — in edino le občinski svet pravico — pretresati in reševati letne račune. — To vsej javnosti odgovorno poslovanje se pa more izvesti zopet le s sodelovanjem vse javnosti. Zato moramo zahtevati, da se vsi letni računi, ki niso bili še rešeni v omenjeni postavitvi obliki, takoj razpoložijo na javen vpogled občanom, kakor hitro stopi občinski svet v svojo funkcijo. Sicer pa ni treba niti čakati na to; zgodi se lahko tudi prej. Kajti javnost naravnost kopni po tem, da bi mogla sama presojati toliko hvalisano gospodarstvo gerentov.

Na nekaj moramo posebej opozorjati. Ob razpoložljivih računov nikakor ne zadostuje, da bi se dal kdo odpraviti s kakim priprostim računskim zaključkom in nekaj šestdesetimi številkami. Ne radovednost, marveč postana pravica nas bo gnala dalje. Mi se bomo interesirali tudi za razne računske priloge, računsko spise, različne pismene pogodbe o oddaji občinskih zgradb in del, posebno tudi o oddaji cestnih del, kajti jasnost je potrebna, da ne bi javnost bila napačno informirana in morda mislila, da gre na račun ali da vsaj ne gre v škodo mestne blaginje kako delo, ki nima z javnostjo ničesar skupnega.

...

© **Težko slovo.** Predčerašnjim je prišel v Ljubljano ukaz, da mora SDS gerentstvo dol. To je bilo pospravljanja in pometanja vseh 24 ur, ki jih je še pustil dr. Baltič nesrečnim gerentom, da se čedno poslovo. Vodje vseh uradov so tekali ves dan in pozno v noč v nekdanjo županovo pisarno z akti pod pazduho. Pozno v noči so se gg. gerentje ločili z rotovža in še med potjo premišljevali, če niso pozabili še v kakem kotu kakšne stvari. V pozni nočni uri so se še zahvalili ljubeznivemu gospodu velikemu županu dr. Baltiču, ki jim je dal toliko časa, da napravijo lepo red po mizah. Drugi dan je vendar prišla težka ura. Znani gospod gerent je prehodil na vse zgodaj zjutraj vse ulice ljubljanske in se od vsake posebej poslovil. Najtežje mu je bilo v Dalmatinovi ulici, ko se je spomnil, da se valjar ne bo več takal in asfalt ne več kadil pod njegovo komando. Na rotovžu se je najbolj ganljivo poslovil od visokih gospodov g. Berghauser. Poslavljaj se je v imenu tistih, ki so najtežje in na neprijetnejše čutili oblast gg. gerentov. Pooblastil ga seveda ni nihče, pa je moral govoriti, da je bilo bolj slovesno. Tako pa je bilo slovo zelo slovesno, skoraj tako kot pogreb prvega razreda sedaj po novem, kakor je to uredil znani gospod gerent, ki je imel to reč čez. Z magistrata je spremljal gerente do Prešernovega spomenika gospod ravnatelj mestnega pogrebnege zavoda. Pred Prešernovim spomenikom je bilo zadnje slovo — zadnje stiskanje rok — zadnji pogledi in potem so šli gg. gerentje spat.

© **Ozobjamo na današnje predavanje** prof. E. Jarca v Akademskem domu. Tema: Boj za vas v Avstriji (agrarno politični program avstrijske socialne demokracije). Začetek ob 8 zvečer. Gostje dobrodošli! Člani in akademiki vabljeni! — Odbor starešinstva.

© **Novomašniški blagoslov** je podelil sinoči ob pol 7 v križanski cerkvi novomašnik križniškega reda preč. g. p. Alfonz Klemenčič. Po slovesnem vzhodu v lepo razsvetljeno cerkev je g. novomašnik zapel za hvalno pesem ter po slovesnih litanijah podelil blagoslov z Najsvetejšim, nato pa novomašniški blagoslov. Prvo slovesno sv. mašo bo opravil g. novomašnik v nedeljo, 17. oktobra ob 10 v križanski cerkvi.

© **Ljubljanske žene in dekleta** iskreno prosimo in vabimo, da se v čim največjem številu udeležijo v narodnih (jugoslovanskih in češkoslovaških) nošah sprejema češkoslovaških parlamentarcev in parlamentark na glavnem kolodvoru v ponedeljek 11. oktobra ob 9 dopoldne. — Združena ljubljanska ženska društva.

© **Smrtna kosa.** V deželni bolnici je umrl večeraj zjutraj g. Myron Gregorič, sin g. dr. Vinka Gregoriča. Pogreb bo v soboto popoldne ob 3 iz deželne bolnice. — V sredo je umrla g. Franja Kresal, soproga zvanika drž. železnice. Pokopali jo bodo danes ob 3 popoldne. — V deželni bolnici je umrl v sredo g. Ivan Kralič, uradnik drž. železnice v pokoju. Pogreb bo danes ob 5 popoldne. — V Novem Vodmatu je večeraj umrl v visoki starosti 85 let g. Anton Mozetič. Pokopali ga bodo v soboto ob pol 5 popoldne. — V Križevniški ulici je umrla v 90. letu starosti g. Apolenija Lavrič, roj. Cerar, mati upok. nadzornika direkcije drž. železnice g. Frana Lavriča in davčnega višjega upravitelja v p. g. Ivo Lavriča. Pokopali jo bodo v soboto ob 4 popoldne. — Naj v miru počivajo — preostali naše sožalje!

Človek, ki išče

cenenih dobavnih virov za izborna oblačila, si bo iskanje prihranilo, ako mu povemo, da si oblačil ni mogoče boljši in ceneje kupiti, kakor pri tvrdki

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA.

v neblogljeni naši Slovenski Benečiji in ji ustanovil v šentlenartu posojilnico, ki še danes živi, in bil si v Gorici in še tu in tam in si videl samo lepoto in zdravje in bil vesel. Bilo. Kaj bi rekel danes, Evangelist? »Oj, naš Bože, oj!...«

In takrat, po tridesetletnem boju, so še vedno skopo merili pravico na Goriškem. Nemec in Italijan sta bila gospoda in naš rod se je moral zadovoljevati z drobtinami...

»V tihih kočah narod naš domuje, v njih Slovenstvo samo se gostuje. Majke naše se goje Slovene, dom Slovenstvu naših koč so stene, naših koč in božjih hramov belih, kjer Krvi se rečne dviga kelih, z njim pa vera in pa nada zlata in ljubezen angeljska krilata. Oj, naš Bože, oj!«

Tako je bilo, hujše je bilo na Beneškem, ki si ga očividno v tej kitici gledal in poantiral; danes je ta kitica verna slika tudi Goriške. »Oj, naš Bože, oj!...«

In če je veljalo že tedaj, da

— Kaj naj rečemo danes, Evangelist, ko prihajajo dan za dnem od Adrije in Soče vesti, kako

»Vihra vražja često jim zatuli, seme mladih let iz src jim puli, maternim spominom boj naznanja in s sovraštvom delo nje preganja. Oj, gorje vam, materne kalice! Pobero vas kanje ropne ptice, srca rodno prst vihar preplavi, vso odnese — goli krš ostavi! Oj, naš Bože, oj!«

Ugotavljal si in si bil obenem prerok zlokočnih dni, ki so prišli, ko je nehalo biti Tvoje veliko srce. Prišli so dnevi, ko je ugasnilo solnce zemlji goriški.

»Ko sinovi naši mro v otožju, senca se jedina v križi vnožju jim ponuja braniti jih vročine in obnavljat matere spomine. A od nje jih trga tolpa divja, obetaje slasti lahkoživja, Srda polna in žetec osvete, laže prazne, mamne jim obete! Oj, naš Bože, oj!«

Videl si, kako »seje mati seme v dušo mladost, seme vere, upanja in ljubezni« do Boga v višini, do glasov in do domov v očinici, a glej, vse huje kot tedaj trgajo in teptajo v tla ljubezen, ki jo uči mati; greh, zlo, izdajstvo je danes ljubezen do rodne zemlje in jezika materinega tam ob Soči. Otrok ne sliši več v šoli materine besede, učiti se mora sovražiti jo, niti svojega imena ne sme več v njej pisati! — Kaj praviš, Evangelist? —

Slišim Te iz pesmi:

»Oj, naš Bože, oj, smiluj se z nami, zarjo boljših dni iz tme nam vzdrami! Znoj otri se, solza naj se zbrise, angelj naš naj lepše deje piše, lepše deje Bogu v slavo večno, domu milemu v bodočnost srečno, lepše deje žuljavim trpinom, lepše deje vsem slovenskim sinom! Oj, naš Bože, oj!«

»In dela je treba! V bratovski ljubezni se je treba združiti v nezlošno zvezo in, kar je naše, skupno si rešimo! Ne križem rok, ne malodušja in obupa — korajžjo pa šnajd in

Za slovenskih mater čast nam sveto, za njih vero in ljubezen vneto, za domovje drago, za pravico dvignimo junaško si desnico! Naša čast in naših del imena, naša sila — vse je brez pomena. Da odslej ne bo več — pokažimo! V boj po zmago, v boj se opajmo! V boj, po zmago, v boj!«

Iz pesmi Te slišim, Evangelist, in iz groba in Tvoja stražnika velikana se mi zdi da dvigata glavo in da prihaja v njune silne, nabrekle mišice življenje po Tvojem duhu in srcu in solnce, solnce jima sije iz oči in zlati vesoljni naš slovenski svet in budi v njem vero, upanje in ljubezen, ljubezen, ki prestavlja gore: družji vse v eno in dela čuda...

Oj, naš Bože, oj!...

○ **Zadruga pekov v Ljubljani** naznanja tužno vest, da je zaslužni dolgoletni tajnik g. Franc Poljšak včeraj ob 1 preminul. Pogreb se vrši v soboto 9. oktobra ob 3 popoldne Sv. Petra cesta 40. Pogreba naj se vsi člani polnoštevilno udeležijo.

○ **Za koncert**, ki ga priredi pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v ponedeljek, dne 18. oktobra ob 8 zvečer v franciškanski cerkvi v počastitev spomina svojega častnega člana, zaslužnega pokojnega skladatelja Antona Foersterja, se že dobe vstopnice v Matični knjižarni na Kongresnem trgu. Na sporedu so orgelske točke (g. ravnatelj Premrl), 1. Foersterjev offertorium (sopran solo z orglami), njegova »Ave Maria« za sedmeroglasni mešani zbor z godalnim orkestrom in »Missa solemnis« za mešani zbor, orgle in orkester. — Ne dvomimo, da bo glasboljubne občinstvo rado posetilo to zanimivo cerkveno-koncertno prireditve.

○ **Regulacija trga Tabor.** Zadnje dni se prav pridno regulira trg Tabor okoli sokolskega doma. Saj ne rečemo, da regulacija tam ni potrebna, in tudi trotoar bo moral biti, kajpada. V Ljubljani se je reguliralo mnogo cest; nekaj zelo potrebnih (Ravnikarjeva) se mi. Nekaj se jih asfaltira; dela izvršuje zagrebška tvrdka Res. Ta tvrdka je gotovo priporočila vredna. Je pa tudi kavalirska, če je res, kar se govori, da bo namreč sama prosto-voljno in na lastne stroške napravila trotoar ob sokolskem domu na Taboru.

○ **Izpiranje mestnih ulic.** (Na naslov mestnega magistrata.) Pasanti Šelenburgove ulice so bili včeraj zjutraj kaj malo hvaležni nadzorstvu ulic. Ob pol osmih zjutraj, ko je ulica polna šolske mladine, uradniki, delavstva i. dr., ti gre in brizga iz hidrantov med to množico vodo škropilec, ne meneč se za to, če ti brizgne v hrbet ali v nos. Ali mora biti to res takrat, ko je največ ljudi na cesti? Vmes vozovi, kolesarji, avtomobili in pa še umetne mlake, da dobiš vodo zraven tudi od spodaj, če imaš luknjo v podplatu. Mnenja sem, da bi se dalo to brizganje prav lahko opraviti pred sedmo uro. Enako tudi pobiranje smeti, kar se običajno godi — vzlic vsem ponovnim pritožbam — tudi prav takrat, ko je na cesti največ ljudi in največ šolske mladine: točno med polosmo in osmo jutranjo uro. — Uradnik.

○ **Pobegli kaznjence.** Med potjo od sodišča do policijskega ravateljstva je pobegnil letniškemu pazniku 29 letni Alojzij Seničar od Sv. Lenarta, Dol pri Hrastniku.

○ **Sloparski dežnikar.** K Heleni Zadnikovi je prišel neki neznan, okoli 45 let star možki, oblečen v rjavo ponošeno obleko in je vzel v popravilo črn ženski dežnik pod oblubo, da ga prinese po kosilu popravljenega nazaj. Toda, od tistega časa žena ni videla ne možakarja ne dežnika.

○ **Žepar na Vodnikovem trgu.** V gneči na Vodnikovem trgu je bila ukradena posestnica Mariji Širca iz Kosez črna usnjata moška listnica, v kateri je imela 210 Din gotovine in nekaj listin od svojega moža.

○ **Policijske vesti.** Včeraj so aretirali nekoga Singerja, ker se je hotel zmazati iz kavarne Zvezda, ne da bi poravnal račun. Dajle so v svrhu ugotovitve aretirali nekaj be-račev in pa nekaj neprevidnih kolesarjev in voznikov, ker so kršili cestno policijski red. Poleg tega pa je bilo vloženih več ovad in sicer radi tatvine, radi ogrožanja osebne varnosti, radi telesne poškodbe in pa radi pre-koračenja policijske ure ter kot nameček še 13 ovadb radi kršenja cestno policijskega reda.

○ **Proda se orgelski harmonij**, ki je prav dobro ohranjen in zelo pripraven za kapelo. Naslov pove uredništvo našega lista.

○ **Cenjene dame!** Preden kupite moderen plašč, se prepričajte, da ga dobite najceneje le pri trdku Fr. Lukič, Pred škofijo 10.

Maribor

□ **Einšpillerjev večer.** Jugoslovanska Matica v Mariboru vabi vse zavedne Slovence, ki jim je pri srcu usoda koroških Slovencev, na Einšpillerjev večer, ki se vrši ob priliki šestletnice koroškega plebiscita v soboto, dne 9. oktobra ob 20. uri v dvorani »Union«, Cafova ulica. Na sporedu so pevske in glasbene točke in govor prof. dr. Sušnika. Vstopnina prostovoljna. Koroška ni samo zibelka Slo-venstva, marveč živi tamkaj še vedno nad 100.000 Slovencev. V sami glasovalni coni A pa je bilo kljub pritisku in falzifikaciji nad 15.000 oddanih za Jugoslavijo. Naša dolžnost je, da se jih spominjamo pri vsaki priliki in da jim damo moralno in materialno podporo, da bodo lažje vzdržali v težkem boju do odločilnega dne, ki mora prejalislej napočiti. Pravi-ci do Koroške se ne smemo odreči nikdar! Verujemo in delajmo na to, da se krivica, ki nam je bila storjena 10. oktobra 1920, popra-vi. Te dni bodimo v mislih pri naši zasluženi Koroški, ki smo jo morali leta 1920. zapustiti. V soboto vsi na Einšpillerjev večer!

□ **Splošno bolnico v Mariboru popravljajo.** Splošna bolnica v Mariboru je bila na tujaj v precej žalostnem stanju. Sedaj so za-četki pospravljati odpadle omete in bo dobila bolnica tudi na zunaj priključivo lice.

□ **Žrtev požara v tovarni »Unio«.** Kmalu po prepeljavi v bolnico je umrla ena od štirih ponesrečenih delavk, ki so postale žrtve po-žara v tovarni »Unio« in sicer Marija Kranjc, ki je povzročila nesrečo vsled neprevidnega

prizigjanja plina. Dobila je tako težke ope-kline, da se ji je olupila koža po celem telesu. Ostale delavke bodo okrevale. To je že druga težja nesreča v tem podjetju. Lansko leto se je zastrupil nočni čuvaj vsled slabih plinskih cevi, ki so izpuščale plin.

□ **Nedeljski tečaj za šivanje oblek in pe-rija** priredi mariborsko slov. žensko društvo, ako se prijavi dovolj udeleženk. Prijaviti se je pri g. Z. Brišnik v Slov. ulici ali v nedeljo, dne 10. t. m. od 14. do 16. ure v drž. ženskem učiteljskišču.

□ **Novi vodja borze dela.** Za novega vodjo borze dela v Mariboru je imenovan no-vinar g. Rudolf Golouh, ki je dosedaj ure-jeval »Delavsko politiko«.

□ **Tatvine na trgu.** Zepne tatvine na trgu so nekaj vsakdanjega. V sredo so ukradli Margareti Štampar, ko je nakupovala zele-njavo, iz žepa listnico z denarjem in potnim listom. Tatvine zakrivijo po večini ženske same. Denar nosijo navadno v žepu predpa-snika, ali pa v nakupovalni torbici ter s to brezkrbnostjo tatove naravnost izzivajo. Po-lICIJA sumi, da izvršuje tatvine skupina 13—15 letnih dečkov, toda dosedaj še nobenega niso zalotili pri delu.

□ **Društvo stanovanjskih najemnikov** za Maribor in bližnjo okolico sklicuje dne 9. okt. v malo dvorano Ljudske univerze javno se-jo z dnevnim redom: Razlaga novega stano-vanjskega zakona. Dostop imajo vsi člani.

□ **Brezobzirnost kolesarjev.** Radi zidave stranišč in regulacije je zaprta že precej časa Pobrežka cesta. Osební promet iz Pobrežja v mesto in obratno se vrši po zasebni poti mimo magdalenskega župnišča. Pri župnišču na dvorišču so zabiti stopi, ki bi naj branili kolesarjem in motociklistom prehod, a vse zastoji. Kolesarji in motociklisti drviijo po tej ozki poti, ki je zjutraj in opoldne polna šolske dece. Na omenjeni poti je že bilo par karam-bolov, a ti niso ustrašili kolesarjev. PolICIJA bi morala to pot zapreti za kolesarje in moti-cikliste, ker sicer bo prišlo do kake težje ne-sreče.

□ **Instrukcije** so za mnoge dijake edino sredstvo, s katerim sam sebe vzdržuje v šo-lah. Uljudno prosimo vse premožnejše sloje, ki želijo za svoje dijake instrukcijo, da se prijavijo ravnateljstvu, kjer se jim bo in-strukcija preskrbelo. V posameznih slučajih posreduje tudi naše uredništvo, Koroška c. 5.

Jesenice

Procesija svetega leta, ki se je v nedeljo vršila na Jesenicah v drugi in zadnjič, je bila še vse veličastnejša kot prvo nedeljo. Dasi smo na Je-senicah navajeni videti dolge vrste udeležencev pri vsaki priliki, vendar kaj takega pa nikoli. Saj ni bilo spreveda ne konca ne kraja in ne bo-mo se dosti zmotili, ako rečemo, da jih je bilo nad 2000. Posebno možki so bili to pot boljše zastopani kot pa prvo nedeljo. Seveda je k temu mnogemu pripomoglo krasno jesensko popoldne in pot na Plavž je za tako priliko kot nalašč, kamor itak vsakdo rad pohiti ob nedeljah in ob lepem vremenu, kjer je ljubka in krasno preurejena ka-pelica Matere božje. Procesija se je zaključila v farni cerkvi kakor zadnjo nedeljo.

Himen. V nedeljo dne 8. oktobra se je na Brezjah poročil tovarniški uradnik g. Karel Luck-mann z gđ. Verono Voduškom iz znane ljubljans-ke rodbine, učiteljico na osnovni šoli na Jeseni-cah. Poročal je jeseniški župnik g. Kastelic. Bilo srečno!

Tržič

Kajetanovo tužino — Fran Ahačič so zopet razširili in prenovili. Vrh nje se blesti kovaški pa-tron sv. Florijan v popolnoma novi rimski obleki. Napravil ga je prav dobro neki pomočnik sam. — Kajetanova tužina je največja v Tržiču in se zadnja leta lepo modernizira in krasno napreduje. Njeno blago je na vseh razstavah pač najlepše, kar se tiče solidnosti in lepe izpeljave.

Naši mesarji so skoraj vsi prenovili svoje mesnice, da odgovarjajo vsem zdravstvenim pred-pisom. Nekatere so prav vzorne. Novo mesarijo je otvoril Jožef Godnov, ki starim precej konkurira. V našem trgu je celih osem mesnic, kar je pač med malimi mesti in trgi rekord.

Kamnik

Pretep in tatvina. V sredo zvečer, okrog 6. ure je šel kamniški gostilničar Martin Vrhovnik, po domu. Terpine v Mekinje k Joževcu tirjat kup-ljeno seno in opozoriti, da je menica, ki jo je on podpisal, potekla. Užitkar Gradišek, že okrog 65 let star in njegov sin pa nista hotela o vsej stvari nič slišati. Pri Joževcu so že par dni sem kuhali žga-nje in le na ta način je razumljivo, da sta oba skupaj svojega dobrotnika, ki jima je podpisal menico, pričela obdelovati z nožem, tako da se jima je, četudi izredno močan, komaj iztrgal in ušel na kolesu. Pa še na kolesu sta mu pritisnila zad-njo rano. Vrhovnik je bil obdolžen ranjen na glavi in obrazu in čez prsa je dobil veliko rano. Baje je vseh ran šestnajst. Ranjeni se je, ker je izredno močne narave, sam pripeljal v Kamnik do orožni-kov, ki jim je storilce naznanil, nato pa k zdrav-niku, da ga je ovezal in konstatiral smrtne nevar-no rano v jetra; zobe so ranjenega takoj prepeljali z avtom g. Keršmanca v deželno bolnišnico v Ljub-ljano. Oba Joževca, starega in mladega, je žandar-merija še isti večer pripeljala v kamniško zaporo skupno z dvema Godičanoma, ki sta pri Pircu, v znani Hribarjevi trgovini v Godiču ukradla vrečo moke in več drugih špecerijskih predmetov in Pircu obšutno oškodovala. — Upamo, da vse, po-sebno pa prva dva, zadene zaslužena kazen, ki je ravno v kamniškem okraju, znanem po večnih izzi-vačih, vedno potrebna in nujna, da se na ta način omeje pretepi, če ni mogoče tega doseči z izob-razbo!

Vrhnika

Kolesarska dirka. V dopolnilo naše notice 6. t. m. siedeč: V nedeljo se je vršila na gorski poti Vrhnika—Logatec v razdalji 6 km gorska dir-ka. Ob 8.05 uri so startali člani športnega društva »Nauportus« na Vrhniki in dirkali za prvenstvo »Vrhnike«, pri čemer je bil rezultat: I. Jesenovec Slavo; II. Oblak Ivan; III. Franc Zalar; IV. Jože Potrebuješ; V. Vinko Krašnja; VI. Franc Kleme

itd.. Ob 3.15. uri so startali člani športnih klubov Kolesarske zveze za prvenstvo Slovenije in je bil rezultat: I. Joško Šolar; II. Zanoškar itd.

Kočevje

Tekstilana. Tekstilana razširja svoje prosto-re. Sedaj gradi precej obširno poslopje, v kate-rem bo pisarna na eni strani in apretura na dru-gi strani. Nakupili se bodo tudi novi stroji. Delo vodita stavbenik I. Ivančič ter stavbni mojster F. Jonke.

Poprava ceste. Pot, ki pelje na kolodvor, mimo obeh fotografov in Kajfeževe parne žage, je bila do sedaj v jako slabem stanju. Sedaj jo po-pravljajo. Nasuli so gramoz, leš in še droben pe-sek. Kostanje, ki so bili med hišami Jakovac in Fink so izruvali. Tako bomo imeli lepo pot na kolodvor.

Jakominijeva žaga je začela s 1. oktobrom delo. Zaposlenih je pri tej žagi 10 delavcev.

Slov. Konjice

Prememba lokala. Ekspozitura okrožn. urada za zavarovanje delavcev je preselila svojo pisarno iz dosedanj Lavričeve hiše v Vagevo.

Vojaštvo. Živahno vrvenje je bilo v torek v našem trgu. Prikorakala je namreč večja četa vo-jakov, namenjena v Maribor k manevrom. S svojo polno opremo in z vsem potrebnim so seve vzbujali največjo pozornost.

Kruh. Moka se je za 0.75 Din pocenila pri kg. Ž njo vred se pa pri nekaterih pekih zmanjšuje krušna velikost. Pač manjka tržnega nadzorstva.

Guštanj

Kvaterno nedeljo se je v cerkvi pobiralo za dijaško semenišče v Mariboru; nabralo se je 195 Din 50 para. Bog povni darovalcem!

Občinski tajnik. Kakor se je izvedelo, je ob-činski odbor odpovedal službo tajniku.

Občinske seje. Kako in kdaj se vršijo občn-ske seje, je le malokaterim znano; večino prebi-valstva tega ne ve in zato tudi ne more sejam prisostvovati, akoravno bi bilo to ne samo koristno, ampak tudi potrebno. Prebivalstvo mora delo za-upnikov (odbornikov) nadzorovati. Svetovalo bi se, da se vsaka seja vsaj nekaj dni prej javno na občajni način naznani. Nemara so pa vse seje tajne?

Kolesarji se vozijo v večernih in nočnih urah brez svetilke, nekateri še zvončka nimajo, da bi svojo bližino naznanili, par korakov prej zavpije, da pešpotnik ne ve, kam bi stopil, da bi ne bil povožen; navadno se ustraši in skoči na-ravnost pod kolo. Ko bi imeli prižgane svetilke, bi se marsikatera nezgoda preprečila. Spominjamo se, da je bilo svoj čas brez luči se voziti pod kaz-nijo prepovedano in orožništvo je tudi na to pa-zilo. Ali je ta prepoved danes še veljavna?

Slovenska krajina

Kalendar presv. Srca Jezušovagca. Okrog 15. t. m. izide najstarejši in največji prekmurski kole-dar: »Kalendar presv. Srca Jezušovagca«. Ker ko-ledar poda nekako sliko o prekmurskem književ-nem gibanju in ker vsebuje nekaj posebno prekmurskih člankov, opozarjamo že sedaj na njega vse, ki se kolikor toliko zanimajo za prekmurske zadeve. Koledar bo tiskan v prekmurskem nareč-ju; nudil bo torej nekaj snovi jezikoslovcem. Pri-nese večji del literarne produkcije naših najmlajših (visoko- in srednješolcev); imel bo torej tudi lite-rat kaj snovi, da dožene, kaj so v stanu ustvariti šele doraščajoče sile. Koledar bo vseboval tudi spise, ki segajo na šolsko in gospodarsko polje; ustrezal bo torej tudi ljudem, ki imajo besedo pri šolskem in gospodarskem vprašanju. Tega seveda ne trdimo, da je neke vrste umotvor, zagotavljamo pa vsakega, da bo z njim zadovoljen, ako ga na-roči. Naroča se pri upravi »Novine« v Črenšovcih, stane le 8 dinarjev.

Novega rabina je dobila v osebi dr. L. Rotta pred nedavnim judovska verska občina v Murski Soboti. Imenovani bo poučeval na gimnaziji judov-ski verouk.

Kaj zamerijo g. Kleku? V zadnji številki ne-odvisnih »Naših novic« je izšel uvodnik »Agrarna politika g. Klekna«. Z razmerami, kakršne so vla-dale za časa ponesrečene razprodaje zemlje grofice M. Zichy v Beltinčih, člankar ne računi, pač pa za-meri g. Kleku, da je razprodajo zemlje preprečil. Seveda mora priznati, da je g. Klek s svojim od-ločnim postopanjem zoper postopanje prodajalca, kakor tudi s svojim prizadevanjem, da so se ob-činski pašniki v nekaterih madjarskih vaseh parče-lirali, med ljudstvom mnogo pridobil. To pa ga ravno boli in zato očita g. poslancu, da je radi tega vtika svoj nos v vsako zadevo, da bi dobil več — kroglice. Tako jamranje seveda nima vpliva na de-lovanje g. Kleka in on tudi vnaprej stori, kar mu nalaga poslanski mandat.

Dopisi

Radovljica. Pevski in godbeni koncert pri-redi v nedeljo dne 10. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu v Radovljici »Sloga«, odsek Prosvetnega društva. Nastopajo: salonski orkester, možki in mešani zbor s solospeli. Izvajale se bo-do skladbe najpriljubljenejših slovenskih sklada-teljev. V pestrem sporedu — 17 točk — upamo, da nas bo zbor zadovoljil, kakor že nekajkrat. Pojdimo!

Moravče. V nedeljo dne 10. oktobra se vrši tukaj slovesno odkritje in blagoslovitev spomeni-ka padlim vojakom. Ob 10. uri dopoldne bo sveta maša in darovanje za spomenik. Takoj po sveči maši pa odkritje in blagoslovitev spomenika. V spomin padlih govori g. Fr. Bonač, v imenu zve-ze bivših vojakov pa predsednik g. major v po-koju Colarič. Popoldne po litanijah zboruje Zveza bivših vojakov pred cerkvijo, kjer zopet govorita g. Colarič in g. Bonač. K tej slovesnosti vabimo vse sorodnike padlih, vse bivše vojske in vse, katerim čas dopušča — pohitite ta dan v Morav-če, da počastimo spomin onih, katerih eden več kot mi vsi, je žrtvoval. — Pripravljalni odbor za postavitev spomenika padlim vojakom.

Knjige in revije

Latinsko-slovenski slovar. Ze dolgo čutimo strokovni učitelj latinščine in dijaštvo nujno po-trebo latinsko-slovenskega slovarja. Danes si di-jaštvo, zlasti srednjih razredov, ne more več po-magati z latinsko-nemškimi slovarji, slovenskega pa nimamo. Brezupno je to posebno tam, ko ni niti tako znanega slovarčka (specialnega), ki bi kolikaj odgovarjal potrebi. Sicer pa je strokov-njaško mnenje o takih »slovarčkih« ali boljše pre-paracijah to, da je učenje in študije po njih kvar-no, ker odvaja učenca od vsake samostojnosti v mišljenju in ovira baš duševno gimnastiko, ki jo tako zelo uvažujemo v srednješolski vzgoji. Učene-c naj se že od vsega začetka navadi rabiti slovar. — Zato čujemo s posebnim zadovoljstvom, da bo

že do konca tega meseca izšel v Jugoslovanski knjižarni latinsko-slovenski slovar, ki ga je se-stavil prof. dr. Fr. Bradač. Imel sem priliko, vi-deti nekaj pol tega slovarja, in reči moram, da mi zelo ugaja in po obliki i po vsebini. Oblika je prav priročna, kakor so n. pr. francoski i. dr. slo-varji, pri tem pa je zelo razločen in lep tisk. Vse-bina se razteza na vse rimske klasike, ki jih či-tajo danes na gimnazijah naše kraljevine, in še več, tako da bo ta slovar izvrstno rabil dijaku od prvega začetka do končnega osmega razreda. Omisli si ga gotovo vsak gimnazijec, saj ga bo od vseh obširnih knjig spremljal najdalje časa. Do-brodošel pa bo tudi vsem drugim, ki jim je opra-viti z latinskimi teksti. Slovar navaja na temeljn osnovnega pomena pregledno vse druge pome-ne ter vpoševa in navaja vse nujno potrebne fraze. Dijaki najvišjih razredov ne potrebujejo, da bi jim slovar privedel vsako malenkost, ki je le na-vidna fraza; kjer pa imamo res kako posebnost v pomenu, bo našel to dijak tudi v slovarju za-beleženo. — Več bomo govorili o tem slovarju, ko izide, kar nestrpno pričakujemo. — Slovar ima prav isto lično obliko in opremo, kakor znani dr. Kotnikov slovensko-francoski slovar, le da je dokaj obširnejši zaradi velike izbire fraz; zato bo cena okoli 80 Din za vezan izvod zelo nizka.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 20 zvečer.

8. oktobra, petek: Zaprti.
9. oktobra, sobota: DRUGI BREG, drama. Premiera. Izven.
10. oktobra, nedelja: SKOPUH, Komedija, Prem-jera. Izven.
11. oktobra, ponedeljek: Zaprti.

OPERA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

8. oktobra, petek: OTHELLO. Premijera. Izven.
9. oktobra, sobota: Zaprti.
10. oktobra, nedelja: PRODANA NEVESTA. Go-stuje tenorist g. Mirko Jelačin. Izven.
11. oktobra, ponedeljek: Zaprti.

DOKTOR KNOCK ALI TRIUMF MEDICINE.

Komedija v treh dejanjih. Spisal Jules Romains. Prevel dr. Fr. Sturm. Režiser prof. O. Šest.

Stara veselo-satirična zgodba o učenem »doktorju«, ki si množi paciente, slavo in denar je našla novega oblikovalca. Glavno — drugo — dejanje je namreč za las podobno vsem dosedanjim zgodbam o dr. Vseznalu ali o njegovem slugu. Romains ji je dal le nov sodoben okvir. Formalna enostavnost te komedije je podana že v zgodbi sami, ker prihajajo bolniški tipi po vrsti, vsi pri-pravljeni, da bi občinstvu uganjali burko. Ro-mains ne servira burke, s fino ironijo prepušča junaku vse uspehe in noče niti zapletka ali ka-kega zaokroženega konca. Avtor pusti gledalcu igro nezaključeno, da interes, kako se bo vse iz-teklo, odnese s seboj domov. Vsa tehnika igre je v motivni zaporednosti; zabavni prizori nastopajo drug ob drugim in treba jim je samo okvira. To sta prvo in tretje dejanje, ki dajeta igri sodoben, celo preveč moderen teatralni izraz. V prvem dejanju — ki se godi na avtu — prodaja zdravnik dr. Parpalaid svojo slabo karijero, pustolovu Knochu, v tretjem dejanju vidimo Knochka na višku slave, ko ordinira v velikem hotelu, kamor trumoma prihajajo pacienti. Tu se pisatelj tudi poizkuša v duhoviti dialektiki, ki jo pa skali in raztrga z neumevno poudarjenim odrskim efek-tom in deklamacijo.

Igro je režiser prof. Šest dobro pripravil in ji oskrbel zelo razkošno opremo, zlasti v drugem in tretjem dejanju. Scena prvega dejanja se tehnično ni posrečila, ker je med avtom in le-tečo pokrajino visel nepremični gozdni okvir; ob-činstvo je kljub temu imelo svoje veselje, ker je skupina v avtu dobro skrbela za vožnjo. — Igra-či so skoraj brez izjeme podali dobro naštudirane značaje; posebno bolniški tipi gg. Cesar, Pe-ček, Povho, Medven in ga. Rogozova so bili zelo dobri. Posrečena sta bila g. Gregorin kot lekarnar Mousquet in g. Osipovič kot šof-ter. Komedijo pustolovca Knochka je podal gosp. Rogoz z rastočo močjo. V prvem dejanju je bila njegova drznost preteatralna in preglasna, v nadaljnji igri pa pokazal duhovito razumevanje situacije in s fino umernostjo ostal do konca na višku. — V splošnem pa je bil govor vseh igrav-cev veliko preglasen. Igra, ki je teatralno delo bo občinstvu kot zabava ugajala. F. K.

Naznanila

Zadruga soho-črskolikarjev, pleskarjev in ličarjev sporoča, da se vrše redne vajeniške pre-izkušnje v tekočem mesecu. Nekolkovane prošnje je vložiti do 15. t. m. pri združnem načelniku, Rimska cesta 16.

5000 FUNTOV ZA EN NASMEH.

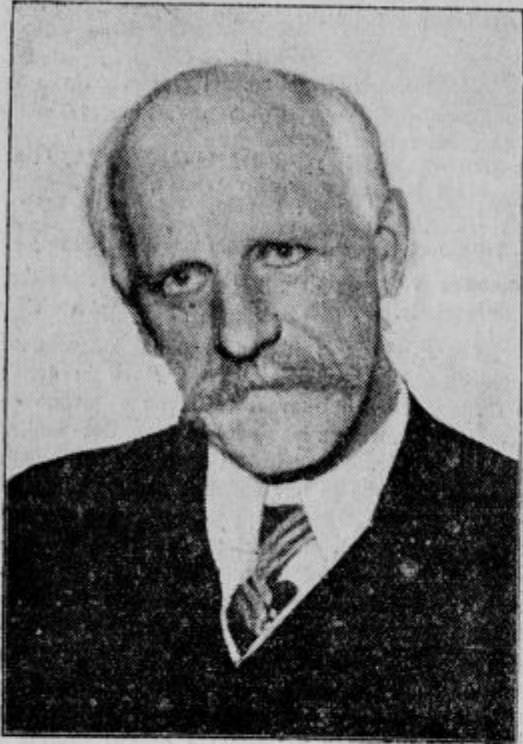
Pred devetimi leti se je neka 12letna deklica, ki je stanovala s svojo materjo v najubožnejšem delu Londona, nasmehnila ne-kemu zdravniku, ki je prišel v ono stanovanj-sko hišo nekoga obiskat. Zdravnik se je tako zveselil dekletovega nasmeha in pozdrava, da ji je obljubil, da se je bo spomnil v svoji oporoki. Sedaj ko je stara 21 let in se je ravo nameravala poročiti z nekim čevljariskim pomočnikom, ji je došlo sporočilo notarja, da se je je dotični zdravnik v resnici spomnil v svoji oporoki in sicer ji je volil 5000 funtov, kar bi po naše zneslo nič manj kot £375.000 dinarjev. Dekle je lepo in pri neki konku-renci za lepoto je nedavno prejelo drugo da-rilo. Vabili so jo, naj gre k gledališču, pa je raje poslušala mater, ki ji je branila. Sedaj pa je bogata nevesta in sicer sama za en na-smehljaj.

CARINSKI DOHODKI.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) Po uradnih podat-kih so znašali carinski dohodki v vseh blagaj-nah v državi v poslednjih desetih dneh me-seca septembra 55,658.268 Din.

65 letnica velikega polarnega raziskovalca Fritjoffa Nansena.

Dne 10. okt. 1861 se je rodil blizu Osla Fritjoff Nansen. Ze kot dijak se je posebno zanimal za prirodoznanstvo in ce je le mogel, se je izmuznil strogemu nadzorstvu mamice teh pohitel na obalo Severnega morja. Ko se je razvil v mladega moza, mu ni dala miru behna na karti Severnega tečaja, zato se je odločil že tedaj, da odpotuje ob prvi ugodni priliki na tečaj. Zelja se mu je spolnila dne 11. marca 1882, ko je stopil na ladjo »Viking« in odplul proti tečaju. Ni ga dosegel — vendar ni zgubil poguma. Ze leta 1888. je organiziral lastno ekspedicijo in preiskal celo ogromno Grönlandijo ter ugotovil, da je otok večinoma neobljudena dežela snega in ledu. L. 1892. je predložil londonskemu geografskemu društvu načrt, utemeljen na ideji, kako bi se dalo po

Fritjoff Nansen.

morskem toku doseči Severni tečaj. Naslednje leto je že odpotoval na ladji »Fram«, ki je bila zgrajena po njegovih navodilih. Ladja je zmuznila tako, da se je osvobodila šele leta 1896. Vodja ekspedicije pa ni hotel čakati na njeno osvobojenje, zato se je podal peš, le s skiji oborožen, proti tečaju. Z nadčloveškimi napori, napol mrtva je ekspedicija prispela 7. aprila 1895 na točko 86° 4' severne širine. Tako visoko do tedaj še ni stopila človeška noga! — Od tu se je ekspedicija, uklonivši se sili narave, morala vrniti, če ni hotela izgubiti vseh svojih članov. Jackson, prisel na pomoč z novo ekspedicijo, je našel Nansena in njegovega tovarisa Johansena na prezimovanju v Franc Jožefovi deželi dne 17. junija 1896. Veda je obogatela za novo, Nansenovo zbirko. Nansen je opisal vsa svoja potovanja v znanstvenopoučnih delih,

Nansen leta 1896.

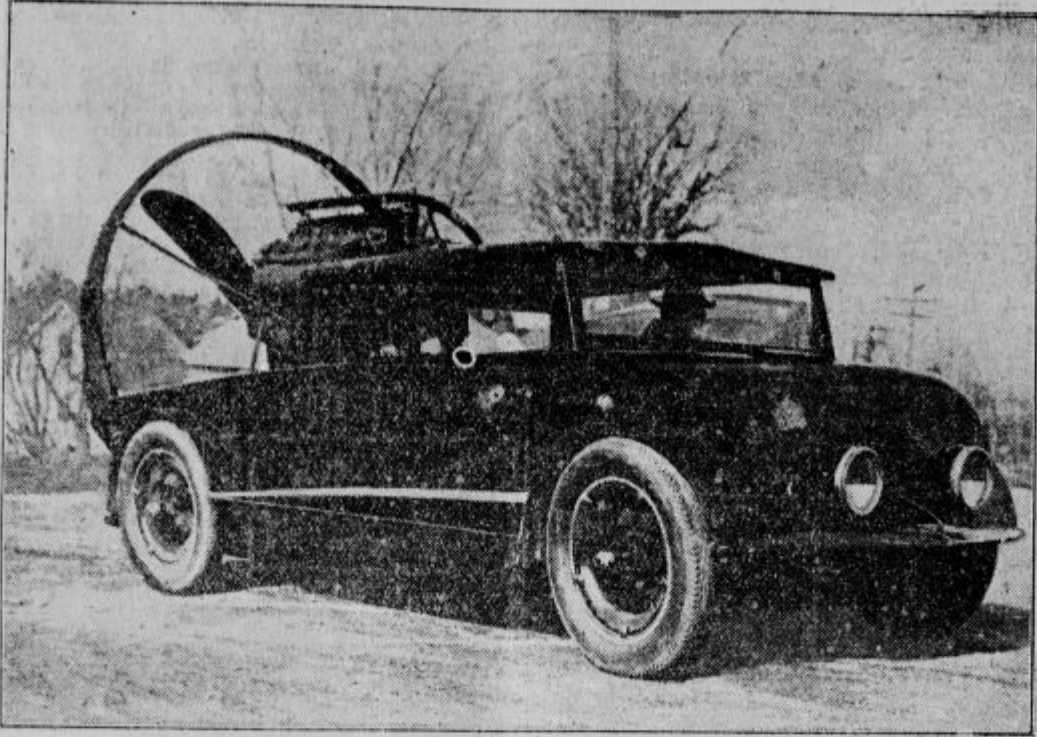
ki so doživela več izdaj. — Kot profesor zoologije na univerzi v Oslu, je leta 1900. povzel znanstveno potovanje po morju med Norveško in Grönlandijo. Udejstvoval je v norveško - švedskem sporu, stopivši tako prvič na politično polje. Med vojno je z vso silo svoje moči in razuma vršil angelsko delo pomirjenja tako, da so mu l. 1921. podelili Noblovo mirovno nagrado. Predlanskim se je poseben trudil, da bi Nemčiji odprl pot v Zvezo narodov. — Najnovejši Nansenovi načrti in uspehi so svetovno znani, zato mu ob priliki 65 letnice želimo še dolgotrajno in plodonosno življenje. Po sedanjih poročilih bo Nansen obhajal svoj 65. rojstni dan na lastnem posestvu v Oslu.

VSİ SO POKLICANI

a nihče me ne more prekositi ne z boljšo kvaliteto, ne z nižjimi cenami pri pravkar došli bogati izbori angleškega in češkega blaga za moške obleke in površnike, raglane itd.

JOSIP IVANČIČ, Ljubljana, Miklošičeva 4.

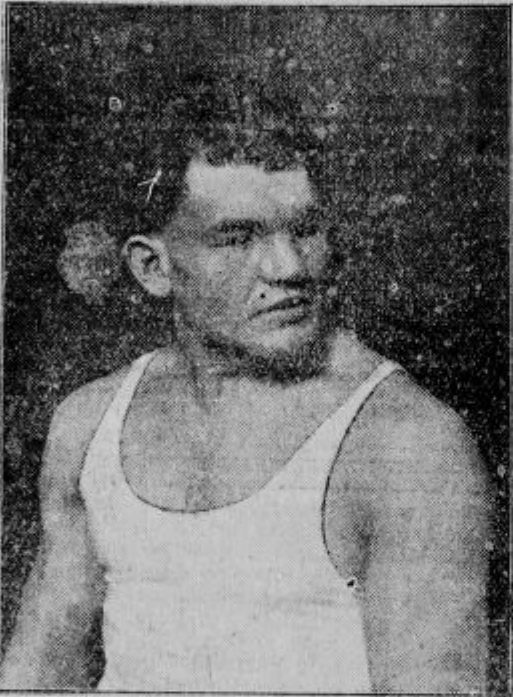
Moderno čudo Amerike.

Avtomobil in čoln v enem kosu.

M. Georg Mc. Langhlin iz Bangara v Ameriki je izdelal pripravno vozilo, kateremu menda še sami ne ve pravega imena. Praktični Amerikanci mu pravijo »amfibija«, ker se lahko uporablja na vodi in na suhem. Na spodnjem delu ima avto pritrjena dva čolna in stroj se s ceste lahko takoj požene v vodo. Odzadaj ima stroj pritrjen tudi propeler, najbrž zaradi tega, da se otroci ne obešajo odzadaj na avto. Če nova iznajdba tudi leti, nam Amerikanci še niso povedali, mogoče se bo to zgodilo v kratkem času. Vsekakor je to praktična iznajdba, posebno bi pa bila pripravna za nas. Naši šoferji so tako ognjevit, da se radi zalepijo v vodo ali pa s ceste čez jarek in v globino. Seveda si pri takem neprostovoljnem vratolomnem poskusu pobijejo ali razbijejo glavo. Nova iznajdba bo pa odpomogla vsem takim dejstvom. Lahko padeš v Gruberjev kanal in dalje plavaš po njem brez škode. Iz kanala boš pa morda kar zletel!

Sport

DIENER.

Mlada je zgodovina nemškega bokserstva, med najmlajšimi njegovimi zastopniki je Diener. Neznani je bil, kakor je bil svoj čas neznan Dempsey in Tunney in marsikdo drugi. Sabri Mahir ga je odkril tam nekje v zapuščenem kotičku Nemčije. Prebrisan je ta Turek, ne bo dosti za Tex Rickardom. Takoj je spoznal izborne bokerske kvalitete Dienerja, izšolal ga je, in naenkrat se je pojavila nova nemška bokerska zvezda. Mahir sam ni samo teoretik, je tudi izborni bokser, združuje v sebi vse lastnosti učitelja. Hitro je šlo kvišku. Svetlo je gorela svetiljka nemškega prvaka Breitenstraeterja, Diener jo je upihnil; svetlejša še je blestela zvezda Samson-Körnerja, Diener ji je vzel sijaj. Strah evropskih bokserjev, Bask Paulino, je prišel nad njega. Diener se mu je uprl; po točkah je Paulino zmagal, a so rekli, da je bil Diener boljši. V Ameriko ga pelje Sabri Mahir, v deželo dolarja. Gorman je prvi Dienerjev nasprotnik, eden najtrših orelov. Včeraj smo v posebnem članku pisali kakšen je bil ta boj. Gong je Gormanu rešil. — Zadržuje, če gong pišemo z malo začetnico, čeprav je sicer zelo merodajen in velik činitelj v bokerski boji. — Danes se pa bori Diener s Knutom Hansenom. Če bi bili mi prijatelji Dienerja, bi se bali zanj. Zelo je simpatičen.

1000 UR JE HODIL.

Maks Bialoblocki je hodil po Rüttovi areni v Berlinu od 22. avgusta do 2. oktobra in je napravil nov svetovni rekord v hoji na 1000 ur, 3374.044 km. Stari rekord datira že iz leta 1905, imel ga je Anglež Buckler s 3264 kilometri. Bialoblocki je 42 dni zapored hodil po 80 km na dan.

LETALO ZA 100 POPOTNIKOV.

Tvrdka Junkers gradi sedaj letalo za 100 popotnikov. Letalo bo 128 m dolgo, bo imelo štiri motorje in eno samo krilo. V krilu bo pošta, blagovna zaloga in prostor za moštvo, ki ne bo v službi. V prednjem delu bodo kabine za popotnike, enake kabinam v ekspresnih vlakih, z električno razsvetljavo. Ploskev letala bodo služile za obednice in za bivanje med dnevom. Novi tip bodo uporabljali zlasti za prekoceansko vožnjo.

NOGOMETNA PRVENSTVENA SEZONA V LJUBLJANI.

O prvenstvenih tekmah ljubljanskih prvorazrednih klubov prelečene nedelje med Primorjem in Hermesom ter med Slovanom in Ilirijo smo zabeležili v torek le rezultate. Danes prinašamo nekoliko bolj izčrpno poročilo. Dosedanji potek jesenskih prvenstvenih tekem je bil zanimivejši kot druga leta. Moči posameznih klubov se zde mnogo bolj izenačene kot kdaj prej. Dokaz temu je več nepričakovanih rezultatov že v prvih treh nedeljah: zmaga Slovana nad Hermesom 26. sept. v razmerju 3:0, zadnja nedeljo tesna zmaga prvaka Ilirije nad Slovanom v razmerju 1:0 ter neodločeni izid srečanja med Hermesom in Primorjem v razmerju 3:3. Izenačenje kvalitete naših prvorazrednih klubov bi gotovo prineslo našemu nogometu velike koristi in bi ustvarilo šele pravo podlago za širše, splošno na-

predovanje naše nogometne »klase«. Seveda le, ako se izenači kvaliteta navzgor na stopnjo prvaka in ne navzdol na stopnjo neznatnejših klubov.

Prihodnjo nedeljo se srečata na prostoru Primorja dvojici Ilirija: Primorje in Hermes: Jadran. Teden dni kasneje igrajo končno še Primorje in Slovan ter Ilirija in Jadran, s čemer se jesenska prvenstvena sezona obenem zaključí. Nedeljska tekma med Ilirijo in Primorjem znači višek prvenstvene sezone in bo sigurno dobro obiskana.

Ilirija in Primorje, ki veljata doslej za glavna tekmečka za prvo mesto v prvenstveni tabeli, se v dosedanjih tekmah nista pokazala v zanesljivi formi, zato mika nedeljska tekma tudi široko publiko. Nestalno formo Ilirije treba pripisovati okoliščinam, da ima par mest v moštvo slabše zasedenih, ker ima nekaj najboljših igrarjev odsotnih oziroma še niso upravičeni igrati zanj v prvenstvenih tekmah (Lado, Pleš, Martinak); pri Primorju gre to v večji meri na rovaš manjše izkušnosti igrarjev in temu, da se moštvo s svojo pretežno na fizičnih lastnostih zgrajeno igro, na teku, startu in požrtvovalnosti, v vsaki tekmi zelo izčrpa in utruji. V danih okoliščinah ima Primorje v nedeljo boljše izgleda kot sicer. Znano je doslej še vselej koncentrirati vso energijo in borbenost za srečanje z Ilirijo. O Iliriji tega ni mogoče trditi; ambicija in volja, ki jo odlikuje v tolikih tekmah s težkimi zunanjiimi protivniki, se pri njej v domačih tekmah opazi le redkokdaj, četudi igra s Primorjem.

Sledi naj kratko poročilo o zadnjih tekmah: Hermes: Primorje 3:3 (polčas 2:2). Primorje, za katero se je vobče sodilo, da bo doseglo proti Hermesu sigurno zmago, je nastopilo temu primerno samozavestno, toda je igralo dolgo časa zelo površno in mrtvo. Posebno napadalna vrsta se nikakor ni mogla razviti. Hermes nasprotno je vzel tekmo takoj od početka z najresnejše strani. Diktiral je oster tempo igral kombinacijsko naravnost izvrstno ter prve pol ure popolnoma obvladal igro. Iz lepo insceniranih napadalnih akcij, v katerih se je odlikoval predvsem notranji napadalni trio Klantnik-Zalokar-Kos, je dosegel dva lepa gola, vendar je Primorje še pred odmorem srečno popravilo rezultat na 2:2. V kasnejšem poteku igre je igralo Primorje z večjo požrtvovalnostjo. Izvzemši zadnje četrt ure, ki je zopet pripadala Hermesu, je imelo v drugem polčasu premoč ter doseglo s 3. golom vodstvo. Malo pred koncem je dosegel nato Hermes po daljši ofenzivi iz upravičeno odrejene enajstke izravnavo. V celoti treba označiti Hermes kot boljše moštvo in neodločeni rezultat najmanj rečeno za zaslužen. Obo moštvi sta igrali v splošnem fair, ako se izvzame včasih pretrdo igro Slamita in Uršiča od Primorja. Najboljši igralec na polju je bil levi branilec Hermesa Sernec, preko katerega forward Primorja kljub vsem naporom ni mogel prodreti. V Primorju so bili najboljši del moštva hali, med njimi v prvi vrsti Zemljak. Napad je igral medlo, ožja obramba je bila nesigurna. — Tekmo je sodil stvarno in sigurno sav. sodnik Vodišek; ni se pokazal doraslega samo napram igri, temveč tudi napram zares prostakiški publiku, ki običajno spremlja moštvo Primorja po vgladu razvpite »istočne strance« v Zagrebu, samo da jo po možnosti še nadkrljuje. Pisali smo že opetovano o tej publiku, to pot jo je na zahtevo sodnika moral policija odstraniti, nakar je zavladal na igrišču takoj mir in red ter je igrišče postalo zopet sportni prostor. Akademskemu klubu, makar da je akademski samo na papirju, take vrste publika in taki »navijači« še celo niso v diko in mu menda tudi niso potrebni! Tudi to ni umestno, da se izvestni list izpostavlja za to publiko po tolikih slabih izkušnjah tako daleč, da dela odgovornega za njeno izražanje in obnašanje sodnika, katerega more v tem slučaju pač samo kak zagrozen klublaš odrekati objektivnost in korektnost! Ali pa je za tem pisanjem gotov namen in tendenca?

Ilirija: Slovan 1:0. Začetkoma je igrala Ilirija v lepih kombinacijskih potezih ter stleno dominirala na terenu. Čim dalj pa je trajala igra, tem slabša je postajala njena igra in s tem večjo gotovostjo in povčarikom je odbijala robustna Slovanova obramba njene napadalne akcije. Tudi forward Slovana je opetovano prodrl ter ustvaril več opasnih situacij pred golom Ilirije. Edini gol te igre je padel sredi prvega polčasa po Doberletu. Situacija se je za Ilirijo še poslabšala, ko je izključil sodnik brez vidnega vzroka levo zvezo Doberleta. Njen gol je bil neredko v opasnosti, in ako bi premogel Slovan v svoji napadalni vrsti dobre strelce, bi prav lahko dosegel neodločen, ako ne zmagovit izid. Vzrok slabi igri Ilirije je iskati gotovo manj v nedostalni igri rezervnega srednjega napadaleca kot v površni in nesmotrni kombinaciji in slabi taktiki celega moštva. Igro je vodil sav. sodnik Kramaršič orecei nesigurno.

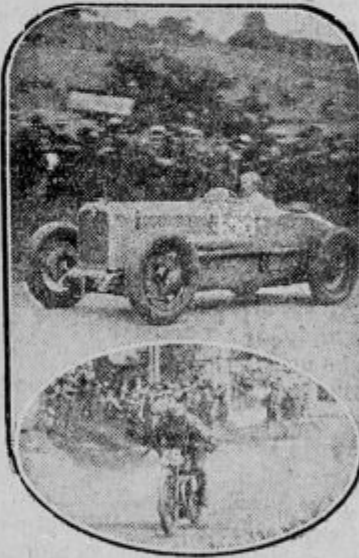
Romunska kraljica Marija,

mati naše kraljice, je pred par dnevi odpotovala v Ameriko, kjer bo, po najnovejših poročilih, igrala vlogu v filmu »Vstajenje«.

Angleški zunanji minister M. Chamberlain

se vrača od podpisa znane angleško-italijanske pogodbe v Livornu. Fotograf ga je posnel na kolodvoru v Parizu, kjer so radi te pogodbe precej vznemirjeni. Dasi slika angleška vlada sestanek kot brez pomembnosti, vendar zatrjujejo Francozi, da je Anglija z italijansko pogodbo ustvarila protiutež mali antanti in francosko-nemškemu zblizanju.

Avto rekord 125 km 874 m na uro.

Amerika napreduje. Po najnovejši statistiki je bilo letos v uporabi v Ameriki okoli 21.095.000 avtomobilov, dočim jih ima Evropa le okoli 2.670.000. Seveda pri tem dobro izhajajo razne tvornice avtomobilov in tekmujejo med seboj. Na današnji sliki vidimo avto Divo, ki je pri zadnjih ameriških dirkah dosegel lep čas 125.874 km na uro ter priporil zmago in prvo nagrado.

Družinska pratika 1927 je ravnokar izšla

in jo ima v prodaji vsaka boljša trgovina po vsej Sloveniji. Kjer bi je ne dobili, jo pa zahtevajte naravnost od založništva »Družinske pratike« v Ljubljani. Cena izvodu 5 Din, po pošti 50 par več. Krasi jo nad 20 celostranskih slik, med temi 16 v bakrotisku! — Edina te vrste!

Oskrbite si jo pravočasno!

Gospodarstvo

Za odpravo trošarinske meje med Srbijo in prečanskimi kraji.

Zadnje dni se čita v časopisih sledeča notica: »Trgovci alkoholnih pijač in gostilničarji se pritožujejo, da se v zadnjem času v velikih množinah tihotapi žganje iz Srbije in prodaja konzumentom pod roko. S tem so oškodovani legalni trgovci in gostilničarji, ki plačujejo davke in trošarino, zato opozarjajo finančno kontrolo, da temu tihotapstvu posveti posebno pažnjo.«

Marsikdo se začuden vpraša, kako je mogoče govoriti o tihotapstvu žganja iz Srbije v prečanske kraje, torej iz ene pokrajine države v drugo. Marsikomu ni znano, da se trošarina na žganje plača samo v prečanskih krajih, dočim je v Srbiji žganje trošarine prosto. Je to ena izmed težkih krivic, ki se go-dijo prečanskemu prebivalstvu. Trošarina na žganje je neposredni davek, katerega plačajo samo prečanski kraji.

Da se prepreči tihotapstvo, oziroma otrošarini žganje, ki se izvaja iz Srbije, je vzdolž meje med Srbijo in prečanskimi pokrajinami postavljena neke vrste carinska meja, je razvrščeno nebroj finančnih stražnikov, ki pazijo, da se žganje ne tihotapi. Torej na eni strani neenakost in nepravilnost pri obdavčenju konzumenta na škodo državnih dohodkov, na drugi strani pa veliki državni izdatki za vzdrževanje trošarinske meje, za plače financiarjev itd. Z drugimi besedami, da se srbskim konzumentom žganja omogočijo davčne ugodnosti, ki že itak obremenjujejo državo pri dohodkih, mora država še trpeti velike stroške za vzdrževanje te trošarinske meje. Skrajni čas je, da se po osmih letih, odkar živimo v skupni državi, odpravi to nemogoče razmerje, ki vlada med Srbijo in prečanskimi kraji.

To vprašanje se je že lani sprožilo v narodni skupščini; zahtevalo se je, da se uvede trošarina na žganje tudi v Srbiji. Toda mesto, da bi se tej zahtevi ugodilo, so se morali prečanski kraji zanebrati zadovoliti z dovoljenjem trošarine prostega kuhanja žganja za domačo potrebo. Zadeva se je torej rešila, toda le začasno in na škodo državne blagajne. Kajti ministristvo financ se brani uvesti trošarino na žganje v Srbiji in s tem pospešuje alkoholizem, medtem ko ministristvo za narodno zdravje s svojimi skromnimi sredstvi vodi borbo proti alkoholizmu. Koliko bolj potrebna bi bila trošarina na žganje kot na primer trošarina na sladkor, vžigalice, sol itd. Z uvedbo te trošarine bi se zmanjšala produkcija žganja, otežilo bi se pijančevanje, slive, iz katerih se danes kuha žganje, bi se lahko izvozile, državi pa bi se povečali dohodki od trošarine in zmanjšali izdatki za financiranje.

Tudi v Srbiji so se, z ozirom na težkoče našega gospodarstva, težkoče državnih financ in velike poplave pojavili glasovi pametnih mož, ki zahtevajo uvedbo te trošarine tudi na ozemlju bivše Srbije. Belgrajski »Trgovinski glasnik« se je pred dvema mesecema pečal s tem vprašanjem v nekem članku, v katerem je poudarjal, da bi dohodki države od trošarine na žganje lahko znašali 250—400 milijonov dinarjev letno, ako bi se uvedla trošarina v celi državi brez vsakih ugodnosti za producente.

Mislimo, da je z ozirom na rastoče težkoče državnih financ čas ugoden, da se to vprašanje ponovno in z vso odločnostjo sproži.

Katastrofalno sušenje mladih hrastovih gozdov v Slavoniji. Kakor znano se nahajajo v Slavoniji ogromni hrastovi gozdovi. Slavonski hrast, ki je radi svoje kvalitete znan po celim svetu, se v velikih množinah izvaža na lesna tržišča zapadne Evrope. V zadnjih 50 letih se je izvozilo iz Slavonije 15 milijonov kubičnih metrov tega lesa. Tem gozdovom, ki predstavljajo precejšen del našega narodnega premoženja, pa preti velika nevarnost. Leta 1909 se je na tem drevju pričela širiti nevarna bolezen, ki povzroča naglo sušenje drevesa. Bolezen se je že razširila na 65.000 orolov od celokupnih 220.000 orolov hrastovih gozdov. Dosedaj se je posušilo že več kot 1 milijon kubičnih metrov hrastovega lesa. Naši gospodarstvi strokovnjaki proučujejo aktualno vprašanje, kako obvarovati hrastove gozdove pred to boleznijo. Šumski ravnatelj g. P. Manojlovič je že zbral tozadevni material in napisal studijo, katero bo izdalo ministristvo za šume in rude. Treba bo v najkrajšem času podvzeti potrebne korake, da se širjenje te bolezni prepreči.

Srednjeevropski pridelek hmelja. Na IV. mednarodnem kongresu hmeljarjev se je osnovala komisija z nalogo, sestaviti statistiko letošnje produkcije hmelja v srednji Evropi. Komisija je pred kratkim predložila sledečo statistiko: Češkoslovaška 171.500 centov po 50 kg, Nemčija 63.000 centov, Jugoslavija 55.000 centov (in sicer Bačka 40.000, Slovenija 15.000), Francija 62.500 centov, Poljska 30.000 centov, Avstrija, Ogrska, Rumunija pa skupaj 2500 centov. Celotni pridelek evropskega kontinenta je torej znašal 417.000 centov. Razen tega je pridelala Anglija 200.000 centov, Amerika 230 tisoč centov, Avstralija pa 20.000 centov, tako da znaša svetovni pridelek hmelja 927.000 centov. Po kvaliteti je ta hmelj zelo različen. Dobre kvalitete hmelja se pridelajo edino v Češkoslovaški, Nemčiji, Jugoslaviji, Poljski in deloma v Franciji. Pridelek tega hmelja dobre kvalitete je letos znatno nižji kot lani in znaša le 370.000 centov napram 417.000 centov v l. 1925. Vseled tega potreba pivovar, ki producira kvaliteto pivo ne bo popolnoma krita.

Aneka o novih železniških tarifih. Novi železniški tarifi so prinesli v mnogih ozihrh znatne spremembe, katere deloma uplivajo na naše celokupno gospodarstvo. Mnoge gospodarske organizacije so izjavile željo, da bi se še pred pretresom teh tarif v tarifnem odboru sestala anekta gospodarskih krogov, kateri naj bi se predložil ves tozadevni material. Ta anekta naj bi sporazumno stavila konkretne predloge, ki naj bi se pozneje stavili v tarifnem odboru. Zagrebška trgovska in obrtna zbornica predlaga v to svrhu sestanek gospodarskih krogov, ki naj bi se vršil dne 11. t. m. v Zagrebu. Obrnila se je na vse trgovske in obrtne zbornice, kakor tudi ostale gospodarske organizacije in jih pozvala, da po svojih zastopnikih sodelujejo na tej anekti. Zagrebška zbornica bo s svoje strani iznesla vprašanje železniških tarifov za mlinsko industrijo, vprašanje konstrukcije pristaniškega tarifa, kakor tudi vprašanje osnovnih metod za nadaljnje delo v tarifnem odboru.

Seznam strojev, ki se izdelujejo v državi. Uradni list št. 92. prinaša z ozirom na točko obbeh opazk k XV. delu predloga zakona o carinskem tarifu seznam strojev, ki se izdelujejo v naši državi in se torej pri uvozu ne morejo oprostiti od plačanja carine. Seznamu še sledijo dopolnitve.

Svetovni pridelek žita. Mednarodni poljedelski institut v Rimu sporoča zadnje podatke o višini svetovnega pridelka žita. V Evropi je žetev prinesla ugoden rezultat. Pridelek pšenice ne bo manjši kot l. 1923. Tudi severna Amerika zaznamuje dobro letino. Letošnji pridelek pšenice v Združenih državah bo za 47 milijonov metrskih stotov večji od lanskega, medtem ko poročila iz Kanade naznajo, da bo tamošnji pridelek dosegel lansko višino. Manj ugodno je izpadla rž v severni Ameriki. Pridelek ovsa je sicer manjši kot lani, ker je žetev v severni Ameriki pokazala slabe rezultate, vendar pa je v Evropi žetev ovsa prav dobro uspela. Cenitve glede pridelka koruze glasijo ugodno. Tudi v severni Ameriki se je stanje zboljšalo, čeprav še vedno zaostaja za lansko žetvijo. — Iz Rusije prihajajo prva avtentična poročila o letošnji žetvi. Po izjavi predsednika ruske družbe za izvoz žita bo Rusija v tekočem izvoznem letu v stanju izvoziti za 1,5 milj. ton več žita kot lani in sicer preko 4 milj. ton napram 2,25 milj. ton v l. 1925-26. Letošnji pridelek bo dosegel 85% predvojne pridelka. Polagoma zavzema Rusija svoje nekdanje vodilno mesto med evropskimi državami, ki izvažajo žito.

Velika ruska naročila v Češkoslovaški. Rusko trgovsko zastopstvo v Pragi sporoča, da je ruska

vlada v zadnjih dveh mesecih oddala češkoslovaški industriji naročila za znesek 67,7 milj. čk. Poleg tega se pogaja rusko trgovsko zastopstvo v češkoslovaški industriji radi nadaljnjih naročil v vrednosti 85 milj. čk.

Nagel dvig češkoslovaške produkcije premoga. Češkoslovaška produkcija premoga se je v avgustu nagloma dvignila in sicer produkcija črnega premoga od 977.000 ton na 1.270.000 ton (+ 30%). produkcija rjavega premoga pa od 1.337.000 ton na 1.509.000 ton (+ 13%). Ta višek v produkciji se je skoro v celoti izvozil v inozemstvo, kajti domača poraba se ni znatno dvignila.

Borza

Dne 7. oktobra 1926.

DENAR.

Zagreb. Berlin 13.405—13.495 (13.46—13.49), Italija 215.43—217.43 (212.75—214.75), London 274.40—275.20 (274.40—275.20), Newyork 56.39—56.59 (56.353—56.553), Pariz 165—167 (164—166), Praga 167.35—168.15 (167.35—168.15), Dunaj 7.965—7.995 (7.965—7.995), Curih 10.9275—10.9575 (10.9275—10.9575).

Curih. Belgrad 9.145 (9.14), Budimpešta 72.45 (72.45), Berlin 123.30 (123.30), Italija 19.85 (19.80), London 25.1175 (25.11625), Newyork 517.75 (517.75), Pariz 14.9375 (14.95), Praga 15.32 (15.325), Dunaj 73.025 (73.025), Bukarešt 2.71 (2.7175), Sofija 3.65 (3.75), Amsterdam 207.075 (207.20), Brusel 14.20 (14.15).

Dunaj. Devize: Belgrad 12.5050—12.5450, Kodanj 187.80, London 34.34—34.44, Milan 27.27—27.37, Newyork 707.55—710.05, Pariz 20.40—20.50, Varšava 78.05—78.55. Valute: dolarji 704.50—708.50, lira 27.12—27.28, dinar 12.49—12.55, češkoslovaška krona 20.92—21.05.

Praga. Devize: Lira 129.30, Zagreb 59.60, Pariz 97.30, London 163.67, Newyork 33.70.

VREDNOSTNI PAPIRIJ

Ljubljana. 7% invest. posoj. 71—72, vojna odškodnina 306 den., zastavni listi 20—22, kom. zadolžnice 20—22, Celjska 193—194, zaklj. 184, Ljublj. kreditna 155 den., Merkantilna 92—97, Prašedionia 865—867.50, Kred. zavod 165—175, Strojne 110 bl., Vevče 102 den., Stavbna 55—65, Sešir 103 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 71.50—72, agrari 42.75—43, vojna odškodnina 304—304.75, kasa 304.50—305, okt. 305—306.50, dec. 308—309, Hrv. esk. 100—101, Kred. 100—101, Hipobanka 55.50—56, Jugobanka 92—92.50, Prašedionia 865—867.50, Ljublj. kreditna 155 den., Srpska 130—131, Eksploatacija 6—8, Seečrana 375—385, Gutmann 240—260, Slavex 155 bl., Slavonija 31—31.50, Trbovlje 293—300, Vevče 102 den.

Dunaj. Podon.-savska-jadrana. 810.000, Živno 712.000, Alpine 356.000, Greinitz 101.000, Trbovlje 385.000, Hrv. esk. 150.000, Leykam 122.000, Hipobanka 70.000, Mundus 1.075.000, Slavex 135.000, Slavonija 36.800.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, dne 7. oktobra.

Višina barometra 308.8 m

Opazovanja	Barometer	Toplota v C°	Rel. vlažn. v %	Veter in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavin		Vis. obl. v m	Vis. obl. v m
						ob opazovanju	v mm ds 7h		
Ljubljana (dvorec)	7	768.5	8.6	94	mirno	0		meg a	16.9
	8	768.5	8.6	93	mirno	0			8.2
	14	766.3	14.0	83	S 1	0			
	19	765.7	14.7	70	S 2	0			
Maribor	21	766.2	13.5	74	mirno	0			
		773.1	8.0	91	NW 2	0			18
		768.2	8.0	97	S 1	0		meglono	18
	8	768.2	10.0	93	mirno	0			21
Zagreb		769.6	7.0	85	mirno	5			20
		769.2	11.0	43	mirno	0			24
		767.0	15.0	63	mirno	0			27
	7	767.6	15.0	33	mirno	7			25
Sarajevo		767.8	7.0	—	mirno	0		megla	17
									7

Barometer je reduciran na morsk gladino. — Visoki zračni tlak (barometer nad 765 mm) prinaša navadno lepo, nizki (pod 755 mm) pa padavinsko vreme. Barometer v mejah od 755 do 765 mm naznanja v glavnem spremenljivo vreme.

Najvišje temperature veljajo za prejšnji dan, razven ljubljanske.

Dunajska vremenska napoved za 8. oktober 1926: Naraščanje visoke oblačnosti; istočasno naraščanje temperature. V 1—2 dnevih padavine.

Sir H. Rider Haggard:

13

Hči cesarja Montezume.

Zgodovinska povest.

Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Spoznal sem, da je bilo nekaj pametnega v Billyjevih besedah; jaz sem bil naredil pogreško; zavoljo tega sem krenil brez vsake nadaljnje besede naprej, ne naravnost proti domu, ampak po poti naprej, ki drži proti gričevju z vinogradi. Hotel sem nekoliko časa mirno premišljevatj o vsem, kar se je bilo dogodilo med menoj, Liliho in njenim očetom. To gričevje je poraščeno z goščavo, po kateri rastejo visoki hrasti do kakih dvesto korakov od hiše, v kateri pišem te vrstice; skozi goščavo drže steze, katere je dala moja mati narediti, ki se je rada tam izprehajala. Ena teh stez gre ob vnozju griča vzdolž prijazne reke Waveney, druga pa kakih sto čevljev višje zgoraj blizu obronka; ali bolj natančno povedano, sleza je samo ena in ima obliko postrani ležeče velike črke O; zaokrožena konca črke kaže, kako se steza obrača na pobočju griča.

Krenil sem po stezi na onem koncu, ki je najbolj oddaljen od hiše, in stopal po oni njeni polovici, ki pelje ob bregu reke, tako da sem imel vodo na eni strani, na drugi pa goščavo. Stopal sem po tej spodnji stezi in upiral oči v tla zatopljen v globoko premišljevanje; mislil sem na Liliho, na žalostno ločitev od nje in jezo njenega očeta. Ko sem tako ves zamišljen stopal naprej, sem zagledal nekaj belega v travi, sunil sem tisto z mečem v stran, ne da bi se pobrigal, kaj da je. Oblika in zunanost te stvari mi je pa ostala v spominu; ko sem dospel kakih tri sto korakov naprej in sem se že bližal hiši, sem se zopet spomnil na tisto mehko, belo reč v travi in zazdelo se mi je, da mi je znana. Od te stvari so misli prešle na Špancev meč, s katerim sem jo bil vrgel v stran, in od meča na moža samega. Kaj je imel opraviti v naših krajih?

Gotovo nič dobrega. In zakaj je bil gledal, kakor da bi se me bal, in me je napadel, ko je izvedel moje ime?

Obstal sem in pogledal po tleh. Tedaj sem uzrl odtise stopinj v mehkem, vlažnem pesku na stezi. Eden odtisek je bil moje matere. Med tisoč drugimi bi ga bil spoznal in prisegel, da je njen, kajti nobena ženska ni imela v teh krajih tako nežnih nog. Prav blizu njenih stopinj in kakor da bi sledile njenim, so bili odtiski druge noge, o katerih sem izprva mislil, da morajo tudi biti ženski, ker so bili tako ozki. Naenkrat pa sem spoznal, da to ni mogoče zavoljo njihove dolžine, še bolj pa zavoljo tega, ker niso bili čevlji, ki so jih naredili, prav nič podobni meni znanim, ker so bili ob nartu jako visoki in ob prstih močno prispičeni. Kar naenkrat sem se spomnil, da je ta tuji Španec nosil take čevlje, ker sem jih ogledoval, ko sem govoril z njim; videl sem tudi, da so njegove noge sledile materinim in so na nekaterih mestih naredile odtiske po pesku in izbrisale njene. Tedaj sem se tudi zavedel, kaj je bila tista bela reč, katero sem sunil proč. Bila je čepica moje matere, katero sem poznal, a zopet ne poznal, ker sem jo vedno videl na njeni glavi. Kakor bi trenil, sem se zavedel vsega tega, s spoznanjem pa me je obšla silna groza. Zakaj je bil ta človek sledil materi in zakaj je njena čepica ležala tam na tleh?

Obrnil sem se in stekel kakor jelen proti kraju, kjer sem bil videl čipke. Odtiski stopinj so se videli vso pot. Resnica, čepica je bila njena in bila je strgana, kakor da bi jo bila raztrgala surova roka. Kje pa je bila ona?

Z utripajočim srcem sem se še enkrat sklonil, da bi si natančneje ogledal stopinje. Tukaj so bile pomešane med seboj, kakor da bi obadva stala drug blizu drugega in se premikala zdaj na eno stran zdaj na drugo, kakor da bi se bil vršil kak boj. Pogledal sem po stezi naprej; nobenih več ni bilo. Tekal sem naokoli kakor pes slednik, sedaj ob reki, sedaj v breg. Tu so se iznova pokazali odtiski; ene so nare-

dile noge, ki so sledile. Sled se je nadaljevala dobrih petdeset korakov v breg, se izgubljala v močni travi, a se je zopet prikazala v pesku ali ilovici in je vodila do debela velikega hrasta; tukaj so se zopet pomešale, kajti tukaj je zasledujoč dohitel zasledovanega.

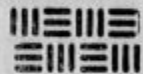
Ves obupan, kakor človek, ki se mu sanja — sedaj sem namreč uganil vse in silen strah me je obšel — sem se oziral sempatja, dokler nisem končno našel še več stopinj; bile so Špančeve. Ti odtiski pa so bili bolj globoki, kakor da bi bil človek, ki jih je utisnil, nosil težko breme. Sledil sem jim; najprvo so potekali po griču nizdol proti reki, nato pa so krenili v stran proti kraju, kjer je bila goščava posebno gosta. V največji gošči so bile veje, ki so baš poganjale liste, nalomljene in vpognjene, kakor da bi nekaj skrivale pod seboj. Potegnil sem jih v stran in pred mano je ležal blede obraz mrtve matere.

Peto poglavje.

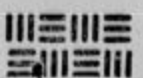
Tomova prisega.

Kakor okamenel sem nekaj časa stal osupel od groze in strmel v mrtvo obličje svoje matere. Nato sem se sklonil, da bi jo vzdignil, in sem videl, da je bila zabodena skozi prsa, zabodena z mečem, ki sem ga nosil v roki.

Sedaj sem vse razumel. To je bilo delo tistega španskega tučja, katerega sem bil srečal, ko je bežal od kraja umora, in ki je iz hudobnosti ali iz katerega skrivnega vzroka skušal umoriti tudi mene, ko je doznal, da sem sin njemu znane matere. In ta vrag je bil v mojih rokah, in zato, da bi se bil sešel z Liliho, sem ga pustil, da je ušel mojemu maščevanju, meni, ki bi bil — da bi bil vedel vse — ravnal z njim, kakor ravnajo anahuški svečeniki z žrtvami svojih bogov. Sedaj sem razumel vse in pretakal solze sočutja, to-gote in sramote. Nato sem se obrnil in stekel kakor blazen proti domu.

Priporočamo LUDSKO KNJIZNICO (Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani): 19. zv. I. O. Curwood, Kazan, volji pes. Kanadski roman 18 Din., vezan 30 Din. — 20. zv. Ed. About, Kralj gor. 18 Din., vezan 30 Din. — 21. zv. H. R. Haggard, Jutranja zvezda. 30 Din., vez. 40 Din. — 22. zv. Otoka kapitana Granja. Popolovanje okoli sveta. Roman v treh delih. 48 Din., vez. 58 Din.

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservata za Opalograph dobite edino le pri **L. Baraga**, Selenburgova ul. 6/I. **Telefon št. 950**

Cenjenim čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

Pri „AMERIKANCU“
Ljubljana, Stari trg 10
Kupite najceneje klobuke, čepice,
perilo itd. Modno blago.

**Prodajalna K. T. D.
(H. Ničman)**
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2.

FRANC FUJAN
krovstvo in zaloga
strešnih potrebščin
Ljubljana - Galjeveca 9.

IVAN JAVORNIK
mesar
Ljubljana, Domobranska c. 7
Stejnica poleg Zmajskega mostu

Solske knjige
ima v zalogi
Jugoslovanska knjigarna
v Ljubljani

Angeloslav Krastnik
manufakturna trgovina
Ljubljana, Karlovska c. 8

„Jugometalija“ r. z. z. o. z.
industrija pločevinastih izdelkov
Ljubljana
Kolodvorska ulica 18

Stanko Kešlin
brivski salon
Ljubljana
Kopitarjeva ulica št. 1, nasproti
Jugoslovanske tiskarne

TEOD. KORN
kleparsko in instalacijsko podjetje
Ljubljana
Poljanska cesta št. 8

Ivan Križnar
krovec
Ljubljana
Hrenova ulica št. 9

Jakob Kavčič
parna pekarna
Ljubljana, Gradišče 5
Podruž.: Prešernova 14

Deželna lekarna
pri „**Mar. Pomagaj**“
Mr. ph. M. Leustek
Ljubljana, Resljeva cesta 1

**ILUSTRIRANI
SLOVENEČ**
LETNIK 1925
SE ŠE DOBI

Marinc, Černe & Komp.
dr. z o. z., pleskarska in
črkoslik. tvrdka, LJUB
LJANA, Igriška ul. 6

Oražem & Jančar
pohištvena ličarja in
pleskarja
Ljubljana, Breg

JOSIP OLUP
trgovina manufakture in oblek
Ljubljana, Stari trg 2
(na vogalu)

K. Pečenko
trgovina vseh vrst usnja
in čevljarških potrebščin
Ljubljana, Sv. Petra cesta 32

PRISTOU & BRICELJ
črkoslikarja, Ljubljana
Aleksandrova c. 1
Telef. 908 Ustan. 1903

Rudolf Radovan
tapetnik
Ljubljana, Krekov trg 7

Josip Satran
špecerijarska trgovina
LJUBLJANA
Šolski drev. 4 (Smešiča)

Šolske zvezke
ima v zalogi
KNJIGOVEZNICA K. T. D.
v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6/II.

Pavel Stele
AUTOTAKSI
Ljubljana, Poljanska cesta 3
Telefon 942

LEOPOLD SEGA
čevljar
Ljubljana, Poljanska c. 45

Peter Žitnik
splošno kleparstvo
LJUBLJANA
Poljanska cesta 31

Iščem ŠTEPARICO

za čevljarstvo obrt, prvo-
vrstna moč. - Naslov v
upravi lista pod št. 6890.

Deklica v 15. letu,
zdrava, po-
štenih staršev, z ljudsko-
šolsko izobrazbo, bi se
rada IZUČILA TRGOVI-
NE, bodisi v mestu ali
na deželi. - Cenjene po-
nudbe pod šifro: »Pridna
učenka« na upravo lista.

Dijak konservatorija
poučuje klavir začetnike
po ugodni ceni. Gre na
dom. - Naslov v upravi
»Slovenca« pod št. 6903.

2 krojaška
POMOČNIKA
(eden za večja, drugi za
manjša dela) sprejme FR.
SEŠEK, Medvode. 6900

PLETIKO
za nogavice sprejemam.
Hrana in stanovanje v
hiši. - FANI KAVČIČ,
Zgornja Šiška 125.

PROSTOVOLJNA
javna dražba

se vrši dne 9. t. m. ob
9 dopoldne v Ilirski ulici
št. 27/L dobro ohranje-
nega pohištva in obleke.

Poravnajte
naročnino!

Volno in bombaž

za strojno pletenje in
vsakovrstna ročna dela
dobite po najnižjih cenah
v veliki izbiri pri **KARLU**
PRELOGU - Ljubljana,
Stari trg št. 12 - in
Židovska ulica št. 4.

Vsakovrstno

zlatu kupuje

po najvišjih cenah
Cerne, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Fižol vse vr-
ste ku-
puje Sever &
Komp., Ljub-
ljana, skladi-
šče Gosposvetska cesta 5.

MOTORNO KOLO

2 HP. v dobrem stanju,
in VIOLINO boljše vrste,
ceno prodam. M. SKAŽA
v PTUJU. 6879

Inserirajte

v
„Slovencu“!

Najcenejše

modroce - žimnice -
otomane - divane -

in vsa v to stroko spa-
dajoča dela dobavlja

FRANC JAGER

Kolodvorska ulica 27.

Popravila se točno, so-
lidno in najceneje izvrše.

Prosimo,

da zahtevate brezplačen proračun v
slučaju nabave novih poslovnih knjig.

KNJIGOVEZNICA K. T. D.

čitalnica in tvornica poslovnih knjig
V LJUBLJANI, Kopitarjeva ulica 6/II.

NAPRODAJ LEPA

enonadstr. hiša

z vrtom in velikim hle-
vom in shrambo, primer.
za vsako obrt, v Logatcu,
5 minut od kolodvora.
Naslov se izve v upravi
»Slovenca« pod št. 6880.

L. MIKUS

LJUBLJANA, MESTNI TRG 15

izdelovatelj dežnikov

Na drobno! Na debelo!

Zaloga sprehajalnih palč

Stari dežniki se nanovo preoblečejo

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo globoko
potrtega srca, da je Vsemogočni našega srčno ljubljenega sina
in brata, gospoda

Myrona Gregorič

danes zjutraj ob 1 ponoči po kratki mučni bolezni, poklical k

Sebi v boljše življenje.

Pogreb nepozabnega pokojnika pojde v soboto dne 9. t. m.

ob 3 popoldne iz Deželne bolnice k Sv. Križu.

Priporočamo pokojnika v blag spomin!

V Ljubljani, 7. oktobra 1926.

DR. VINKO in FRANJA GREGORIČ, starši.

FEDOR, brat. — VERA in MYRA PERLES rojena

GREGORIČ, sestr.

Venci se hvaležno odklanjajo.

Umrli nama je danes ljuba mati

Apolonija Lavrič roj. Cerar

previdena s sv. zakramenti, v 90. letu starosti.

Pogreb se bo vršil v soboto, dne 9. oktobra 1926, ob

4. uri iz Križevniške ulice št. 3.

Ljubljana, dne 7. oktobra 1926.

FRANC LAVRIČ,

vpok. nadzornik direkc. drž. žel.

IVO LAVRIČ,

davčni višji upravnik v p.

ZADRUGA PEKOV V LJUBLJANI naznanja vsem
svojim članom tužno vest, da je naš dolgoletni tajnik

Fran Poljšak

danes ob 1. uri preminul.

Pogreb se bo vršil v soboto ob 3. uri popoldne iz hiše

žalosti, Sv. Petra cesta št. 40.

Ljubljana, dne 7. oktobra 1926.

NAČELSTVO.

Zahvala. Za mnogoštevilne izraze globokega sožalja, ki
sem jih prejela ob izgubi mojega soproga, gosp.

JOSIPA HVALA

za poklonjeno krasno cvetje in vence ter za mnogobrojno ča-
ščeče spremstvo na njega zadnji poti, se vsem najpriskrbeje

zahvaljujem. — Posebna zahvala pa bodi izrečena čč. gg. du-
hovnikov za tolažilne obiske v njegovi bolezni in uglednemu

pevskemu društvu »Slavec« za ganljivi žalostinki.

Vsem še enkrat: iskrena hvala!

Ljubljana, dne 7. oktobra 1926.

FANI HVALA in vse ostalo sorodstvo.

Umrli nam je po daljši in mučni bolezni, za
večnost lepo pripravljen, danes zvečer, v 56. letu
starosti prečastiti gospod župnik

Franc Trop

ki je nad 13 let z veliko gorečnostjo pastiral v naši župniji.

Truplo nepozabnega, blagega pokojnika položimo k
večnemu počitku v nedeljo, dne 10. oktobra ob 10. uri dop.

Rajnega gospoda župnika ohranimo farani v najblažjem
spominu.

Švetila mu večna luč!

Sv. Marjeta pri Rimskih Toplicah, dne 7. oktobra 1926.

ŽALUJOCI FARANI.

Načelstvo in nameščenci Mestne zastavljalnice
ljubljanske javljajo žalostno vest, da je dne 7. okt. 1926
preminul gospod

Franjo Poljšak

likvidator Mestne zastavljalnice.

Blagemu pokojniku ohranimo časten spomin!

V Ljubljani, dne 7. oktobra 1926.